ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5054 — ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 18/1 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1902 — ՇՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 28 ՁԷՄԱԶԻ ԻԼ ԱԽԻՐ 1320 — ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5051

درعلیه‌ده غلطه‌ده ﴿ آره‌ولك ﴾ غزه‌تسی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ. 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ եւ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 դրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոսթայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ. 20

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ՍԽԱԼ ԵՂԱՆԱԿ

Ապահովաբար չատ նշանակելի բան մըն է այն գործունէութիւնը, — հոգ չէ՛ թէ զուտ երեւութական, — զոր ցոյց կու տայ Տնտեսական Խորհուրդը։ Եւ նշանակելի անո՛ր համար մանաւանդ, որ ասկէ առաջ, այդ Խորհուրդը, — միակը՝ որուն «Պատկառելի» մակդիրը չի տրուիր, — անհանգստութեան կատարեալ խորհրդանշան մը դարձած էր մեր մէջ։

Իրողութիւններ յիշատակելու պէտք չկայ՝ ասիկա ապացուցանելու համար։ Երբեմն, ու տակաւին մինչեւ այս վերջերս, այդ Խորհրդոյ ատենապետ էֆէնտին, ամիսը կամ երկու ամիսը անգամ մը նիստ կը գումարէր ինք իր գլխուն, կը... խորհրդակցէր, կը վիճաբանէր, եւ որոշումներ տալով կը հաղորդէր թերթերուն։ Ու լրագիրներն ալ անխիղճ կը գործածէին հետեւեալ էլիշէն. — «Տնտեսական Խորհուրդը երէկ գումարուեցաւ եւ յետ երկար խորհրդակցութեան որոշեց կամ կարգադրեց սա կամ նա խնդիրը»։ Մինչդեռ, իրականութեան մէջ, մի միայն ատենապետ էֆէնտին կազմած կ'ըլլար այդ նիստը, եւ խորհրդակցած կամ տեսութիւնները փոխանակած ուղղակի իր... կազմարին հետ։

Ասիկա սակայն արդէն մը չէր որ Տնտեսական Խորհուրդ մը ունինք չըսէինք։ Ատեն ատեն կը գտնուէր Թաղ. Խորհուրդ մը՝ որ իր մատակարարութեան հաշուեցոյցը կը ղրկէր Խորհրդին, եւ Խորհուրդն ալ կը վաւերացնէր զայն՝ թաղեցիներուն ուղղուած պայմանագրական շրջաբերականը հրատարակութեան յանձնելէն վերջ եւ կամ առաջ։ Եւ Տնտեսական Խորհուրդը ասով կը փրկէր իր գոյութիւնը։

* *

Բարեբաղդաբար հիմա զգալի բարւոքում մը մտած է այդ Խորհրդին կազմակերպութեան մէջ։ Ո՛չ թէ միայն իր կանոնաւոր կազմութեան հասած է Խորհուրդը, ո՛չ թէ միայն իր անդամներուն օրինական թիւը ամբողջացած է, այլ նաեւ այս վերջինները չատ քիչ անգամ միայն կը բացակային նիստերէն։ Եւ յետոյ, մինչդեռ երբեմն, Տնտեսական Խորհուրդին, նոյն իսկ տարի մըն ալ նիստ չգումարելը ո՛չ մէկուն զարմանք կը պատճառէր, այսօր, չաբթուան մը ձեռնպահութիւնն իսկ աչքի կը զարնէ, եւ կը հարցընեն թէ արդեօք ինչո՞ւ այս կամ այն օրը Տնտեսական Խորհուրդը չգումարուեցաւ։ Ճիշտ այդպէս պատահեցաւ վերջին շաբթուն, եւ Խորհուրդը հարկ տեսաւ ծանուցանելու թէ նիստ չգումարելուն պատճառը ուրիշ բան չէր՝ եթէ ոչ այն տեղատարափ անձրեւը որ կը տեղար նախորդ շաբթու։

Այս պատճառաբանութիւնը իրաւ է որ լաւ գաղափար մը չտար այն ըմբռնումին վրայ՝ զոր Տնտեսական Խորհուրդին անդամները գոյացուցած են իրենց պաշտօնին նկատմամբ, բայց վերջապէս բան մըն է նորէն։

* *

Ինչ որ է, թողունք այս կէտը, եւ դառնանք Տնտեսական Խորհրդոյ գործունէութեան։

Ինչպէս ըսի, հոգ չէ թէ ըստ երեւոյթին, բաւական նշանակելի հանգամանք մը ստացաւ այս վերջերս, Տնտեսական Խորհուրդին նիստերուն արդիւնքը։ Սիւնակ սիւնակ որոշումներ կը հաղորդէր թերթերուն, եւ բաւական ալ կարեւոր որոշումներ։

Ցիշեմ հատ մը միայն, որ քանի մը տեսակէտներ մէկանց կը շօշափէ։—

Պատրիարքարանի ելմտացոյցին խնդիրը օրինակի համար, ելմտացոյց մը՝ որ հակառակ այնքան ջանքերու եւ աշխատութեան չէր կրնար հաւասարակշռութեան մէջ մնալ։ Այդ ելմտացոյցը կարգի բերելու գլխաւոր պայմանն էր Պատրիարքարանի հասոյթներուն կանոնաւոր գանձումը, ինչ որ տեղի չէր ունենար այսքան ատենէ ի վեր։

Տնտեսական Խորհուրդը ատոր համար առաջարկեց, կամ մտադրութիւն յայտնեց առաջարկելու որ անհատական տուրքերու գանձումը յանձնուի թաղերու Մխիթարեաններուն, գանձմանց 100ին 30ը անոնց թողլով, եւ այդ պարագային միայն Մխիթարեանները պիտի հաւանէին որոշ գումարի մը համար երաշխաւոր ցոյց տալ։

Մխիթարեան կերպով մտադրութիւն յայտնեց առաջարկելու որ այսուհետեւ Պատրիարքարանը ո՛չ եւ է գնում չընէ առանց նուազուրդի, ո՛րչափ ալ անոնցմէ գումար ներկայացնէ գնումը։

Նաեւ Պատրիարքարանի վճարմանց անկանոնութիւնը խնդրոյ առարկայ դարձուց, այդ մասին միայն քննիչներ մը հաստատման պէտքը զգացնելով։

Ասոնք սակայն, հակառակ երէկուան որոշումներու ըլլալուն, բոլորովին մոռցուած են այսօր, եւ կամ անոր մօտ բան մը։ Չեմ ըսեր թէ Տնտեսական Խորհուրդը հարկ եղած լրջութեամբ ձեռք չառաւ այդ խնդիրը, բայց վերջապէս գործունէութեան եղանակ մը՝ որ Տնտեսական Խորհուրդը կը յատկանէ, անխուսափելիօրէն այդ արդիւնքը առաջ պիտի բերէր։

Առանց գործ մը աւարտած ըլլալու, առանց օրակարգին մէկ խնդիրը կարգադրած ըլլալու անցնիլ ուրիշ գործի մը, ուրիշ խնդրի մը,— ա՛ս է այդ գործունէութեան եղանակին ոգին, եւ կարծեմ հարկ չի մնար ըսելու թէ այդ տեսակ ոգի մը ունեցող ո եւ է գործունէութիւն միշտ դատապարտուած պիտի ըլլայ ամուլ մնալու, արդիւնք մը չտալու։

Այս պատճառաւ է որ պարզ երեւութային հանդամանք մը միայն կը տեսնենք Տնտեսական Խորհուրդին ցոյց տուած գործունէութեան վրայ, եւ ո՛չ ոք կրնայ բան մը ըսել, եթէ փորձուինք տարակոյս յայտնել անոր արդիւնաւորութեան նկատմամբ։

Այսօր Պատրիարքարանի ելմտացոյցին նկատմամբ խորհրդակցութիւն մը սկսաւ, վաղը կը ձգէ զայն եւ կ'անցնի թաղային չեմ գիտեր ո՞ր անոյշ խնդրին, եւ անոր մասին ալ վերջնական կարգադրութիւն մը չըրած՝ ձեռք կ'առնէ երրորդ գործ մը, յետոյ չորրորդ մը, հինգերորդ մը։ Ընդհանուրին՝ աչքին Տնտեսական Խորհուրդը չա՛տ մը բաներով զբաղած կ'ըլլայ թէեւ, բայց ընդունեցէք որ իրականութեան մէջ ո՛չ մէկ գործ տեսած է ընդհակառակը։

* *

Գործունէութեան այս սխալ եղանակը մատնանիշ ընելով, կը յուսանք բոլորովին տարբեր շաւղի մը մէջ մտցնել Տնտեսական Խորհուրդը։

Որչափ ատեն որ այդ սխալ եղանակը կիրարկեն, պարապ տեղը վատնած պիտի ըլլան իրենց ժամանակը եւ օրակարգերն ալ մշնջենապէս բեռնաւորուած պիտի ըլլան գործերով, գործեր սակայն՝ որոնք կրնային չուտ մը կարգադրուիլ գործունէութեան տարբեր եղանակով մը՝ որ դժուարութիւն մըն ալ չի ներկայացներ ինքնին։ Այսինքն գործ մը չաւարտած չմնրթուիլ ուրիշ գործերու մէջ։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

Վերջին կէս դարու մէջ, եւրոպական երկիներ, արուեստագիտական կրթութիւնը ստիպողական դարձուցին իրենց վարժարաններուն մէջ. գիտութիւնն ու աշխատութիւնը հաշուեցուցին իրարու հետ եւ նոր սերունդը զարգացուցին գործնական խելքով եւ բնաւորութեամբ։

Արուեստագիտական կրթութիւնը՝ չէ թէ պատահական կամ մտացածին, այլ հասարակութեան բարքերու, դրութեան, եւ պէտքերու մէկ պահանջն էր, որ պէտք էր օգնութեան հասնիլ անուս երկրագործ եւ ազէա բանուոր դասակարգին։

Բաղաքակիրթ երկիրները լսեցին այս անարգուած դասակարգի ձայնը, հիմնեցին ժողովրդական վարժարաններ, ուսումը պարտաւորիչ ըրին, տարրական դպրոցներու հետ հիմնեցին արհեստագիտական վարժարաններ, իսկ մասնաւորապէս վարժարաններ եւ արուեստագիտական ճեմարաններ, ուր տղաք երկրագործութեան, ճարտարագիտութեան եւ վաճառականութեան վրայ կրնան ձեռք բերել ընդարձակ եւ հաստատ տեղեկութիւններ։

Դիւղացիները կը ձգեն իրենց մանն ու արօրը, քաղաքները պանդխտելու համար, եւ արուեստաւորը իր երկրէն դուրս կը սպառէ իր կարողութիւնները. ի՞նչ է այս ընկերական չարիքին մեծագոյն պատճառը, որովհետեւ՝ մենք մեր դպրոցներուն մէջ չենք մտցուցած դեռ արուեստագիտական կրթութիւնը։

Բացատրենք. մեր բոլոր վարժարաններու մէջ աւանդուած ուսումները, չեն համապատասխաներ մեր հասարակութեան պահանջներուն։

Ս. Մ. տը Ժիրարտէն, որ արուեստագիտական կրթութեան մեծ եւ եռանդուն պաշտպանն է, պերճօրէն կ'ըսէ. «Երբ իրերու ընթացքը նոր հասարակութիւն մը կը կազմակերպէ՝ իսկոյն նոր տեսակ կրթութեան պահանջ կը զգացուի, կրթութեան եղանակը միշտ հասարակութեան բնաւորութեան կը համապատասխանէ»։ Այսպէս, եթէ հասարակութիւնը կրօնասէր է, կը պահանջէ ասատուածաբանական կրթութիւն։ Ժերդ դարու ֆրանսական ժողովուրդը աշխարհասէր եւ ազատախոհ կը դառնայ. 1789ը կը կազմակերպէ նոր հասարակութիւն մը երկրագործական, առեւտրական եւ ճարտարագիտական սկզբունքներու վրայ, որ իրեն համապատասխան կրթութիւն կը պահանջէ։ Իսկ մեր ժամանակակից կրթութեան եղանակը ողողուած է աւելորդ մասնագիտութիւններով եւ միակողմանիութիւններով, որ կրնան բանասէրներ եւ բրօֆէսորներ պատրաստել, մինչդեռ ամէն կողմէ կը պահանջուին վաճառականներ, արուեստաւորներ, երկրագործներ։ Լոյսի պէս պարզ է, որ մեր կրթութեան եղանակը չի կըրնար գոհացնել այս պահանջները։

Մեր նիւթական վիճակը չի ներեր առանձին արուեստագիտական հաստատութիւններու պէտքերը գոհացնել, բայց կըրնայ քիչ զոհողութեամբ՝ դասական ուսմանց հետ արուեստագիտական դասընթացքներ հաստատել։

Ստուար մեծամասնութիւն մը հայ հայրերու կ'ըսեն. «Մեր տղաքը ի՞նչ պիտի ընեն չատ կարդալը, ո՛չ տէրտէր ո՛չ ալ վարժապետ պիտի ըլլան. բանասիրութիւնն ու բանասիրութիւնը աղուոր բաներեն, բայց փոր չեն կշտացներ եւ հարուստին համար են. բժիշկ ու փաստաբան ալ չպիտի ըլլան, անոնք ալ չատցան եւ չեն կրնար իրենց հացը ճարել. մենք կ'ուզենք որ մեր զաւակները լաւ երկրագործներ, ազէկ արուեստաւորներ եւ ճարպիկ վաճառականներ ըլլան։ Ի՞նչ բանի կը ծառայեն մեռեալ լեզուներու՝ դրաբարի, հելլէներէնի եւ լատիներէնի ուսուցումը մեր դպրոցներուն մէջ, չէ՞ մի որ եւաքը պիտի մոռցուին։ Մեր դպրոցներէն ելլողները բոլորն ալ գրագէտներ եւ մատենագիրներ չպիտի ըլլան, հաղիւ փոքրամասնութիւն մը պիտի ընտրէ իրեն ասպարէզ ուսումները, մնացեալները աշխարհային գործերով պիտի զբաղի։»

Մեր մատաղ սերունդը վարժարաններէն պէտք եղած բան մը չի ստանար, կրտարեալ ոչնչութիւններ եւ պէտք ըլլալիք ո՛չ մէկ բան։

Ընտանիքներու հայրերը իրաւունք չունին մինթէ բողոքելու եւ պռաւալու. «Իմս չու կը գողնաք մեր տղոց թանկագին ժամերը, քանի որ դիտէք թէ ժամանակը ոսկի է. իմ տղաս վարժարանէն ելլելէ վերջը արշընով կտաւ պիտի չտիէ. փոխանակ թուաբանութիւնը լաւ սորվեցնելու, դուք անոր դրաբարի հատուածներ գոց ընել եւ ոտանաւորի յանգեր համրել տուեր էք. իմ տղաս վաղը հողը պիտի մշակէ, թէեւ Վիրգիլիոսի Մշականքը գոց սորվեր է, բայց չդիտեր թէ ինչ է արօրը, չի կրնար զանազանել եզը կովէն, ցորենը գարիէն։» Ծաղրելի չէ՞ մինթէ մեր դասական կրթութիւնը, առանց արուեստագիտական դաստիարակութեան։

Ժիրարտէն կը գրէ դարձեալ. «Դասական կրթութիւնը, բոլորովին դրական, ինչպէս է, լաւ է մէկ քանիին համար, բայց զզուելի է, երբ կը տրուի ամենուն։»

Դասական կրթութիւնը՝ անուրանալի է որ կը պահպանէ մարդկութեան մտաւոր կեանքի թանկագին մասերը, բայց կրասթենի կարծիքով, պէտք չէ անով չատ գրաւուիլ եւ այնպիսի մարդոց վիզը փաթթել, որոնք վերջը մասնագիտակա՛ն ուսումներու պէտք պիտի ունենան։

Դասական կրթութիւնը թող մնայ առայժմ ուր որ է, բայց անոր քով պէտք է գտնել մասնագիտականը եւ երկուքը զուգընթաց առաջ վարել։

Ա. Կապրիէլլի կ'ըսէ. «Պատմութիւնը կ'ապացուցնէ, որ արուեստագիտական կրթութիւնը ժողովուրդի երջանկութեան նշան է։ Ժողովուրդը գիտութեան նորութիւնովս կը նստի նաւակը կամ կը ցրուի դաշտերը, կը կոսի ալիքներու դէմ, կը յօրինէ չոգեշարժ մեքենան, երկաթուղի՝ առագիրը եւ կ'ընդարձակ ամենավատաս ձեռնարկութիւնները։ Իտալիան ծովագնացութեամբ փառաւորուեցաւ, նորութիւնը իր վաճառական քաղաքներուն, Վենետիկի, Ճենովայի, Բիզայի եւ այլնի»։

Գիտութեան ընտրեալները՝ եթէ կը կարծեն, որ արուեստական կրթութիւնը անարժան զբաղում մըն է, չի կրնար աղնուացնել հոգին կամ կազմակերպել բնաւորութիւնը, միակողմանի եւ արտասովոր ծայրայեղութեան մէջ կ'իյնան։

Արուեստագիտութիւնն ալ ունի իր հերոսները, թէեւ չունի տակաւին անոնց գործերը երգող Հոմերոսն ու Վիրգիլիոսը. արդարեւ այս հերոսները սպառազինութիւններով չեն խրոխտար. բայց անոր փոխարէն խաղաղ աշխատանոցներու մէջ՝ լապտերի մը աղօտ լոյսին առջեւ կամ մթին արուեստանոցի մը խորը քաշուած՝ անանկ գիւտեր ըրած են, որոնց շնորհիւ երկրի մակերեւոյթը փոխուեցաւ եւ մարդկութեան առջեւ ծածկուած անհամար գանձերը բացուեցան։ Պէրնար, Բալիսի, Սթէֆենսոնի, Ֆուլթոնի, Մոնկոլֆիէ՝ Էտվիմ Օլիվիէ տը Սէր, Բարմանթիէ, Տօմպալ, Բասթէօռ եւ ասոնց նման չատեր մէկ մէկ հերոսներ են գիտութեան, որոնք երգուելու համար կը սպասեն իրենց Հոմերոսին եւ Վիրգիլիոսին գալստեանը։

Շատ չանցնիր եւ կու գայ օրը, որ բանաստեղծները եւ գեղարուեստագէտները կ'արձանագրեն այս մեծ մարդոց անմահ գործերը, որոնք իրենց կեանքը զոհած են ո՛չ թէ երկրակալական նուաճումներ ընելու, այլ բնութեան տարրերը եւ ուժերը նուաճելու՝ տառապող մարդկութեան օգտին եւ երջանկութեանը համար։

Դ. Մ.

ԿՐԹԱԿԱՆ եւ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ ՄԷՋ

Հաղիւ քանի մը տարի է, որ Տիարպէքիր իր թաղթակցական բաժինը ունեցած է լրագրութեան մէջ, ցանցառօրէն, որով կրկնապէս կը հակցուի թէ, մենք, լրագրութեան կարեւորութիւնը լիարէն ըմբռնած չենք, եւ հիմա, որ դէպ ազէկ թղթակցութիւնները սկսած են, անոնք ալ դժբաղդաբար մինակ Ս. Կիրակոսի եկեղեցիովը ու վարժարաններովը կը զբաղին գրեթէ։

Սակայն Ս. Կիրակոսի եկեղեցիէն դատ, Տիարպէքիր ունի Ս. Սարգիս եկեղեցին, որ կառուցուած է 1848ին։ Այս յօդուածով պիտի անդրադառնանք այդ եկեղեցին եւ անոր յարակից վարժարանին, որոնք հին եւ յատկանշական անցեալներ ունին, որուն մէջ գեղեցիօրէն պիտի կարկառին շատ մը օրինակելի դէմքեր, մեր նոր սերունդին ուշադրութեանը եւ ընդօրինակութեանը արժանի։

Այդ եկեղեցիի հիմնադրութեան եւ կառուցման նախապատճառ եղած է հին աղնուականութեան դէմք մը, Մ. Խաչատուր աղա Պասմաճեան, որ կարեւոր նուիրատուութեամբ մը մասնակցած է անոր շինութեան։ Ասոր պարագաներէն մէկն ալ, իր անձնական զոհողութիւններովը եկեղեցիին պատերը զարդարած է սքանչելարուեստ պատկերներով, որոնք Քրիստոսի կեանքին բարբառուն ու կենդանի դրուագները կը կազմեն, եւ ուխտատեղիի մը նուիրականութեամբը ընդելուզած են այդ եկեղեցին։ Դարձեալ ասոր որդին, Մ. Ղազար աղա Պասմաճեան, նախաձեռնարկ եղած է քաղաքէս 15 վայրկեան հեռաւորութիւն ունեցող Ալիփուսար գիւղի Հայոց եկեղեցիի առաջին շինութեան։

Անհաւատիկ չարք մը եկեղեցասէր բարերարներու, որոնց անունները, իրենց բարոյական մեծութեամբը, պատկառանք կ'ազդեն մեզի՝ նորերուս, որ ո՛չ անոնց գործերը կը հաւնինք, եւ ո՛չ անոնց պէս գեղեցիկ գործեր կ'արտադրենք։ Ու երբ կ'երեւակայենք որ, այդ անհնատացած մարդիկը, ծայրագոյն հաւնութեամբ մը կատարած են իրենց բարերարութիւնները, առանց փողի եւ թմբուկի, առանց փառասիրութեան եւ հրապարակման, այդ պարագային, անոնց բարոյական նշանակութիւնը, անոնց սրտին եւ հոգիին վեհութիւնը գեղացցուն կերպով մը կը յատկանշուի, եւ յանդիմանութեան մը մարմնաւորումը կը դառնայ։

Մասնաւորապէս Սարգսի պանքին, որ իրական սեռին համար անզուգական նշանակութիւն մը ունի, եւ Ս. Նշանի օրերուն, երբ Քրիստոսի ձեռնամուխ Ս. Բեւեռը կ'ինքնցուի, այդ օրերուն, անգին բազմութիւն մը, խիստ կը լեցուի այդ եկեղեցին, որ թէեւ Ս. Կիրակոսի ճարտարապետական գեղեցկութիւնն ու նորութիւնը, եւ հոյակապ ընդարձակութիւնը չունի, առով հանդերձ, բազդատմամբ իր հնութեան, յօրինուածական բաւական բարձր ճաշակ մը կը մատնէ։

Իր պերճանքները, կաղուածները, եկամուտները, աւելի հարուստ ճոխութիւն մը կը ցուցադրեն, քան Ս. Կիրակոս եկեղեցին, անանկ որ եթէ խոհական մատակարարութիւն մը ըլլայ, ապահով ենք թէ, լայն պայմաններով կը կառաւարուին թէ՛ եկեղեցին եւ թէ վարժարանը։

Պատահական փակումէ մը ետքը, 1898ին վերաբացուեցաւ այս եկեղեցին, եւ անոր խնամածութիւնը յանձնուեցաւ Թաղ. Խորհուրդի մը, որ սակայն իր յարգանքն փոխնութիւններովը միասին, չկրցաւ արգարացնել Թաղեցիներուն ակնկալութիւնները։ Անոնց ըրած զեղծումներուն բողոքները բնաւ չպակսեցան Առաջնորդարանէն, եւ դժգոհութիւնները երթալով սաստկացան։

Երբ եկեղեցիին մատակարարութիւնը, այնքան անկարող ու ապիկար ձեռքերու մէջ կ'եղծանէր, դիւրաւ կը դուշակուէր թէ հոն բացուելիք վարժարան մըն ալ, գոհացուցիչ երեւոյթ մը չպիտի ունենար, եւ սակայն այդքան պղտիկներ, կրթութեան գոնէ տարրական բարիքներէն չզրկուելու համար, թաղեցիներու խղդրանքով ու դիմումով վարժարան մը բացուեցաւ հոն ալ։ Երանի՛ թէ ասիկա քիչ մը մեղմացնէր թաղեցիներուն դժգոհութեան չեչաը։ Ընդհակառակը, վարժարանին սկզբնաւորութեան հետ ծայր տուին նոր յուզումներ, նոր արտունչներ։ Թաղականներու երկպառակութիւնները, դասատուներու ապիկարութիւնն ու անգիտակցութիւնը, այն աղղակները եղան, որոնք ամբութեան դատապարտեցին կրթական բոլոր ակնկալութիւնները։ Վերջապէս վերջացող տարեշրջանին սկիզբը, գոնէ դպրոցական գործերը, բաղձալի կանոնաւորութեան մը մէջ դնելու, եւ ժողովուրդի պահանջումներուն բաւականութիւն տալու համար, հոդաբարձութիւնն մը կազմուեցաւ։ Դժբաղդաբար ասոր անդամներն ալ, բնաւ իրենց նուիրական գործին արժանաւորութիւնն ու գիտակցութիւնը չունէին, ու երբ կը կարծէին թէ իրենց գործադրած ձեռնարկներովը օգտակար բան մը կ'ընէին, ընդհակառակը թեթեւամտորէն, ուելի քայքայելու գործին հիւսքերը, ու հասուցին անանկ ծայրայեղութեան մը, երբ դպրոցը բոլորովին կը թափուրար աշակերտներէն։

Հարկ չենք տեսներ մաթամանելու բոլոր այն պարագաները, որոնց մէջէն ծնաւ ներկայ անկերպարանութիւնը։ Ա. Առաջնորդարանը արդէն զիտէ զանոնք, եւ իրեն կարգին մուտիկոտութեամբ մը տոգորուելու է այդ ճախաւերութեանց դարմանումին համար։

Եթէ յետադարձ ակնարկ մը նետենք Ս. Սարգսի վարժարանին կրթական պատմութեանը վրայ, պիտի հանդիպինք կարկառուն կէտերու, ցցունքներու, որոնց առջեւ հիացումով կը համակուինք։

Ասկէ մօտաւորապէս 13–14 տարի առաջ, Ս. Սարգսի վարժարանը ունեցաւ չատ բեղմնաւոր շրջան մը, որ տեւեց երեք տարի։ Այդ մէջտեղին, հոն կը պաշտօնավարէր Զաւղալամեան Թովմաս պատուելին, պատկառելի դէմք մը, որ ամբողջ այն ատենուան սերունդին պաշտանքի առարկայ մը դարձած է իր հայկարանի եւ գիտնականի համբաւով, որ իրեն եղական յատկանշութիւն մը կուտար։ Զափազանցութիւն մը չէ, եթէ ըսենք թէ, Մանկավարժութիւն բառը առնիկա մտցուց Տիարպէքիրի մէջ, եւ այդ երեք տարուան մէջ բոլորեց շրջան մը, որ իրեն վերջին գործունէութիւնը եղաւ, եւ Ս. Սարգսի վարժարանին գերազանցութեան դրոշմ տուաւ, ատիճան մը տուաւերած բերելով Ս. Կիրակոսի վարժարանին, եւ անոր կարեւոր աշակերտները իրեն մագնիսեց։ Ու երբ մաքիս վերյուշումներովը կ'անդրադառնամ այդ շրջանին, ու աչքիս առջեւ կը պատկերացնեմ բոլոր այն նիւթական ու բարոյական զոհողութիւնները, որոնցմով թաղեցիք պարեգօտած էին այդ վարժարանը, փայլուն յառաջդիմութեան մը մէջ պահելու համար, չեմ կրնար զսպել հառաչանքի ու ցաւակցութեան արտայայտութիւններս, ներկայ կսկծալի ճախաւերութեան առջեւ, որ այնքան կը խոցոտէ կրթասէրները։

Ասոր համար էր, որ ուզեցի թեւադրութիւն մը ընել հրապարակաւոր, որպէս զի վերջ դնենք այդ խայտառակութիւնները եւ այդքան մանուկներու դատարակութեան գործը, անարժան ձեռքերու խաղալիք չըլլայ, ու օրինաւոր դաստիարակ դանենք ժողովուրդի կրթական արդարացի պահանջումները։

Բանի մը ամիս առաջ, Ս. Կիրակոս երկսեռ վարժարաններու հոդաբարձութեան, եւ բողոքականներու վարժարանի ցնորքներն եւ պատուհանէն վար կը թափէր ձերմակ թղթիկներու ձիւնակոյտ մը։ Մէկ քանի դիմակաւորներ կեցեցան անոնց ծանրութեան տակ, աղաղակներ ու ծիծաղներ արձակելով, միւնոյն ատեն հայհոյելով։ Ժաք Նշմարեց Նաեւ Թալէվ դերկոմսը, որ Անգլիացիի դիմակ մը անցուցած երեսին վրայ՝ պատուհանէն վար ծուած էր, դիտելու համար։ Ամոր քով կը գտնուէր կապոյտ տոմինօ մը, որ կը խնդար. Թո՛զը ըլլալու էր անպատճառ։ Իր վրայ տարօրինակ ապաւորութիւն մը գործեց սա պարագան թէ կինը իրմէ հեռու կը զբաղուէր, ուրիշներու հետ, իսկ ինք Լիզի կ'ընկերակցէր։

—Ի՞նչ կը դիտես, հարցուց Լիզ։

—Վեր ելլենք։

Լիզի բարեկամուհին՝ օրիորդ Բլարա Լիւկարի (երդչուհի երգեցիկ սրճարանի մը մէջ) բնակարանին պատուհանները ճիշդ այն պատշգամին դիմացն էին, ուր կը գտնուէր Թոզ։

(Շարունակելի)

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (25)

ԹՕԶ - ՎԻԷԹՈՐ - ՄԱՐԾՐԻՔ

ՆԻՍԻ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԸ

Ը

Խուռաքարերու ջնարակը կը փայլէր քրտինքի պէս։ Դիմակաւորներու տարաղները իրենց հնութիւնը կը պարզէին։ Պարուհիներ, որոնք հրապուրիչ պիտի երեւային գիշերուան լոյսերուն տակ, պարտասած եւ պառուած կը թուէին։

Սէն-Ժերմանտուա տը Բոլ փողոցին անկիւնը՝ ահագին ամբոխ մը խռնուած էր. իրար հրմտկելով կը յառաջանային։ Դռան կողմներ կը տեղային պատուհաններն. ֆլա՛ք. անցորդի մը դէմքին կը զարնուէր։

Երիկ մարդիկ առանց քաշուելու, կիները կը գրէին, անոնց ճկունութիւնը հաճոյալի թուելով իրենց։ Ժաք ալ նուազ անհամբեր, ուժգնօրէն կը սեղմէր Լիզի թեւն։ Ժաք հաղիւ կրցաւ ինքզինքը զըսպել, երբ մարդուն մէկը Լիզի մօտենալով ուզեց հակնալ անոր ինքնութիւնը եւ բուռ մը քոնֆէթթի նետեց անոր երեսն ի վեր։

—Քանի որ սովորութիւնն այսպէս է, կը կրկնէր Լիզ, ի՞նչ հարկ կայ հոգիս հանելու. բիրտ մարդոցմով լեցուած է փողոցը։ Լաւ տիոց մը կը քաշեն քեզի։

Ժաք զգաց որ Լիզի դիտողութիւնը ճշմարիտ էր։ Մնաց որ, մինչեւ կը գտնէր Բարեկենդանի այդ զուարճութիւնը։ Սընտոր հոսող ամբոխ մըն էր հոն գտնուածը։ Ժաք կը սկսէր զզուիլ կինը խաբած եւ դուրս եկած ըլլալուն համար. ի՞նչ կ'ըսէին հիմա Ռօզ, դերկոմսը եւ բարեկամները։ Իր ըրածը պարզապէս հակառակ էր ողջմտութեան։ Լիզ կռահելով իր նախկին սիրահարին մտածումը, անոր քով սեղմուեցաւ։ Ժաք յուզուեցաւ անոր բաղուկներուն գաղջութենէն եւ ազդրերու հպանցումէն։ Սիրային անցեալը իր բոլանդակ ուժով տիրապետեց։ Լիզ իր կնոջական բոլոր հրապուրանքները թափեց, Ժաքը մոլորեցնելու համար։ Այս վերջինը այնքան աւելի եռանդագին կը դրէր Լիզը, որքան իր խրոխտը կը տանջէր։ Իր կեանքին մէջ առաջին անգամը ըլլալով, զգաց պղտոր եւ մոլար հաճոյքները։ Իր պարզ հոգիին մէջ ծայր կու տար այն տենդը ու ցնորքը զոր կը զգան գինովցած մարդիկ սիրային հաճոյք մը փնտռած ատեն։

Տակաւ Ժաք ալ կը սկսէր համբակութիւն առնել, քոնֆէթթի սահեցնելով իր դրացուհիներուն վզին մէջ, որոնց չըբջագիները կը շօշափէր ձեռքով։ Արմուկի չոր հարուած մը, զոր Լիզ տուաւ Ժաքի կողերուն, սթափեցուց այս վերջինը։

—Ի՞նչ կ'ընես, գոչեց Լիզ։

Ժաք իր բարկութիւնը առաւ, ափ մը քոնֆէթթի նետելով ճաղոնական դիմակ կրող խոշոր մարդու մը դէմքին, որ կը ջանար Լիզին ո՛վ ըլլալը հասկնալ։ Այն ատեն խոշոր մարդը ծռեցաւ մանկամարդ կնոջ վրայ եւ ձեռքով ծաղրական նշան մը ըրաւ, դիմակին քիթը տափակցնելու համար։ Սակայն Ժաք անհամբեր, բռունցքի ուժգին հարուած մը իջեցուց ճարտնական դիմակ կրող մարդուն դէմքին վրայ, որուն քիթը սկսաւ արիւնել։ Լիզ դրան մը տակ ապաստանեցաւ խսկոյն, որուն հետեւեցաւ ընդհուպ Ժաք։ Դէպքին հանդիսատեսներուն եւ ամբոխին համախոնջումէն առաջ։ Տունը կրկին ելք մը ունենալով՝ կծիկը դրին միւս կողմէն։

—Ի՞նչ հարուած էր տիկա, գոչեց Լիզ յանդիմանական հեգնումով մը, խօսքը Ժաքի ուղղելով։

Ժաք չարժեց իր ցաւած դաստակը, որուն վրայ սկրթուքի հետքեր թողած էին խոշոր մարդուն դիմակին երկաթէ թելերը։

—Եթէ երկրորդ անգամ պատահի այսպիսի դէպք մը, ո՛վ որ ալ ըլլայ, կը սպաննեմ զայն, ըսաւ Ժաք։

—Կատակ չուզեր։ Մարչէ հրապարակին վրայ գտնուող Բլարա բարեկամուհիս բնակարանը երթալու ենք, որ պատուհան մը ունի փողոցին վրայ. հոն հանդիսաւորէն կը դիտենք։ Կը խոստանա՞ս խելօք ըլլալ։

Մարչէի հրապարակը. ճիշտ հոն էր որ Ցիէրմոն ալ պատշգամ մը վարձած էր... Եթէ Ռօզ տեսնէր զինքը... պա՛հ, ըիէրոներ չատ կայնն։

Լիզ եւ Ժաք սկսան արագօրէն քալել ամբոխին մէջէն, արմկահարելով բաղմութիւնը. կէս ժամէն հասան Մարչէ հրապարակը։ Ժաք պատուհաններուն նայելով՝ ճանչցաւ այն պատշգամը, ուր Ցիէրմոն կը գտնուէր իր հրաւիրեալներուն հետ։ Արաբական պուրնուզ մը հագած խոշոր մարդը Ռումանցին պիտի ըլլար. իսկ ամերիկացին՝ Պ. Սքուաւօթ ըլլալու էր այն նիհար մարդը, որուն մազերը լեցուած էին գաճով։ Պ. Սքուաւօթի մեծաքանակ քոնֆէթթի կը նետէր պատուհանէն, անցորդներու գլխուն։ Ժաք տեսաւ որ երկու ձեռքով պարկ մը կը վերցնէր եւ պատուհանէն վար կը թափէր ձերմակ թղթիկներու ձիւնակոյտ մը։ Մէկ քանի դիմակաւորներ կեցան անոնց ծանրութեան տակ, աղաղակներ ու ծիծաղներ արձակելով, միւնոյն ատեն հայհոյելով։ Ժաք նշմարեց Նաեւ Թալէվ դերկոմսը, որ Անգլիացիի դիմակ մը անցուցած երեսին վրայ՝ պատուհանէն վար ծուած էր, դիտելու համար։ Ամոր քով կը գտնուէր կապոյտ տոմինօ մը, որ կը խնդար. Թո՛զը ըլլալու էր անպատճառ։ Իր վրայ տարօրինակ ապաւորութիւն մը գործեց սա պարագան թէ կինը իրմէ հեռու կը զբաղուէր,

խնամակալութեան միջև, խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ, որով կ'ուզուէր այդ երկու վարժարանները իրարու ձուլել, որպէս զի կրթական այժերը միացուին եւ ջանքերը արդիւնաւոր ըլլան: Միթէ օտար վարժարանի մը միացումի խորհուրդէն նախամեծար չէ երկու համազգի վարժարաններու համակցումը: Մինչդեռ Ս. Կիրակոսի վարժարանը թէ՛ հին եւ թէ՛ նոր հոգաբարձութիւններու անստգիտ ջանքերովը, եւ վարչագէտ տնօրէնի մը խոհական դպրոցավարութեամբը, օրէ օր, նախանձելի կանոնաւորութեան մը մէջ կը թեւակոխէ, մինչ մեղաւորները մինակ Ս. Սարգսի թաղեցիներն են, որ դատապարտուած են կրթական ամլութիւն մը ողբալու: Պէտք չէ՞ որ Ս. Կիրակոսի հասարակութիւնը, իր նիւթական եւ բարոյական առաւելութեանց աջակցութեամբը քիչ մըն ալ միւս թաղը մտածէ, եւ օժանդակէ անոր, բարելաւման խելայի մը հասնելու համար:

Կրթութիւնը հասարակաց բարիք մըն է, որ ամենուն օգուտին սահմանուած է եւ ամէնքը հաւասարաբար իրաւունք ունին անոր առաւելութիւնները վայելելու: Բարերարական գործերու մէջ, ամէնէն հիմնաւորը ու տեւականը, կրթական բարեգործութիւնն է, որ ենթական անայլայլ երախտագիտութեան մը հարկին մէջ կը դնէ:

Այս խորհրդածութիւններովն է որ համարձակութիւնը պիտի ունենամ առաջարկելու, որպէս զի ամէնէն առաջ, հիմա որ կրթական նոր տարեշրջան մը կը սկզբնաւորի, Ս. Սարգսի եւ Ս. Կիրակոսի ազգ. վարժարանները միախառնուին, միեւնոյն հոգաբարձութեան եւ միեւնոյն տնօրէնութեան հսկողութեան ներքեւ անհրաժեշտաբար:

Մենք անանկ կը յուսանք թէ, Ս. Սարգիս եկեղեցին, իր բազմաթիւ հասութաբեր կալուածներովը եւ թաղեցիներու պատրաստակամութեամբը նիւթապէս բեռ չպիտի ըլլայ Ս. Կիրակոսի ժողովուրդին վրայ: Մինակ բարոյական ձեռնտուութիւն մը պէտք է, այնքան որ հսկողութիւնը միացուի, լուրջ ուշադրութիւն մը դարձուի վարժարանական ներքին գործերուն վրայ եւ կարելիութեան սահմանին մէջ, ուսուցչական փոխադարձ ջանք մը կատարուի:

Ասիկա գլխաւորաբարաբար Առաջնորդարանի պարտականութիւնն է, որուն Քաղաքական Ժողովին վրայ աւելցած նոր անդամները, ամէն յոյս կը ներշնչեն այս առաջարկութեան գոհացումին: Իսկ՝ թէ լուրջ ուշադրութիւն մը դարձնէին այս տողերուն, որոնց անկեղծ դգացումներէ կը բղխին եւ եւ միանգամ ընդ միշտ օրինաւոր կազմակերպութիւն մը տային Ս. Սարգիսի գոնէ վարժարանական գործերուն, որ արտաւոր խրատ մը կը բանայ մեր կրթական տարեգրութեան մէջ:

Տիարպէքիր ՅԱԿՈԲ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Արտաքին Լուրեր

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՖՐԻԿԷ

Պ. Ռէյցի յայտարարութիւնը.— Պոէրներուն բողոքները. — Հաճեցեր:

Լա Հէ, 26 սեպտ.—Թրանսվալի նախկին արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռէյց Ռոթէրտամի լրագրի մը խմբագիրներէն մէկին հետ տեսակցութիւն մը ունենալով ըսաւ թէ Պոէրները իրենց կիները ու տղաքը բնաջինջ ըլլալէ ազատելու համար էր միայն որ ստորագրեցին հաշտութեան դաշնագրութիւնը: Պ. Ռէյց յարեց. — «Այդ անմեղ ժողովուրդը կեդրոնացման բանակներուն մէջ չրջափակին մէջէն աւելի դուրսը կը նեղուէր: Անգլիացիներուն վերջին ռազմագիտութիւնը եղաւ բռնի կերպով բազմաթիւ կիներ ու տղաք վար դնել գիւղերու մէջ, մանաւանդ Թրանսվալի արեւելեան կողմը, ուր ամէն բան աւերակ դարձած էր: Հոն կիները ու տղաքը անօթութենէ կը մեռնէին. յաճախ կիները ջանացին կեդրոնացման բանակեալ մը մտնել, բայց ամէնքն ալ ետ մղուեցան իրենց տղոց հետ: Նոյն իսկ եղաւ որ Անգլիացիները այդ կիները ու տղաքը սայլերով վերադարձուցին գիւղերէն հեռուն՝ աւերակ տեղերը: Պոէրները չէին կրնար հոգալ անոնց պէտքերը: Անգլիական զօրախումբ մը ամէն առտու ալէբ անցընելով այդ կիները ու տղաքը, կ'առնէր Պոէրներուն կողմէ դիւրը անոնց զրկուած ուտելիքները: Ասկէ զատ այդ կիները ու տղաքը պաշարուած էին Բաֆրերէ, որոնք մեծ վայրագութեամբ կը վարուէին անոնց հետ: Պոէր զօրախումբերը կրնային ճամբայ մը բանալ ամրոց թեանց գիւղերուն մէջէն եւ երթալ Զուլանպէրգ, 150 քիլոմէթր հեռուն, ուր մեծաքանակ ուտելիք կար, բայց կիները ու տղաք անկարող էին այդ բանը ընել: Անգլիացիներուն այդ գործելու բաւական նպաստեց պարտաւորելու Պոէրները որ ընդունին հաշտութիւնը:»

Պ. Ռէյց ընդհանուր ներման վրայ խօսելով ըսաւ. — «Պոէրներու ներկայացուցիչներու առջեւ կարդացուած յայտարարութիւնը կ'ըսէր թէ տակաւին զէնքի տակ եղող ըմբոստները պիտի պատժուին՝ իրենց ընտրական իրաւունքները միայն կորսնցնելով, բաց ի անոնցմէ որոնք Բարբոյսի կառավարութեան մէջ պաշտօն ունէին եւ անոնք որ սպայ կամ պաշտօնեայ էին թշնամիին խումբերուն մէջ: Արդ, այդ դասակարգէն վեց կամ եօթը հոգի կային: Հաշտութեան դաշնագրութիւնը չստորագրուած, Սմուց զօրավարը գնաց Բարբոյսի նախարարապետ Սըր Կորտոն Սբրիկի մօտ, այդ վեց կամ եօթը անձերուն համար ներում խնդրելու: Զեմ դիտեր թէ Սմուց զօրավարը յաջողեցա՞ւ թէ ոչ. բայց միջոցներ ձեռք առնուած էին, որպէս զի, երբ այդ խնդիրքը մերժուի, նոյն անձերը կարենան գերման գաղթականներ սահմանադրելու անցնիլ ընդհանուր զէնքնկեցութենէն առաջ: Գալով Նաթալի, ուր տակաւին զէնքի տակ գտնուող ըմբոստները խստիւ պիտի պատժուին, հոն զէնքի տակ ըմբոստ չկար, եւ Պոէրներու զօրախումբերու մէջ զբաղնուողները կրնային Թրանսվալ մնալ, եւ այսպէս ալ ըրին: Ընդհանուր ներումը կը սպասուէր Էշուարտ Է.ի թագադրութեան առթիւ: Լորտ Բիշնէր, Թրանսվալի եւ Օրանժի կառավարութեանց ներկայացուցիչներուն հետ բանակցած միջոցին, Անգլիոյ կառավարութեան ներկայացուցիչն էր: Լորտ Բիշնէր երբ խոստացաւ թէ ընդհանուր ներումը պիտի յանձնարարէ թագաւորութեան հանդէսներուն առթիւ, Անգլիոյ կառավարութիւնն էր որ կը խոստանար ներկայացնել վեհապետին, վասն զի այն միայն իրաւունք ունի ներում չնորհել: Ուստի քանի որ ներումը վեհապետական առանձնաշնորհում մըն էր, Լորտ Բիշնէր ըսաւ թէ կարելի չէ զայն նշանակել հաշտութեան դաշնագրութեան մէջ: Լոնտոնի մէջ Պ. Զէմպրլէնի ու պոէր զօրավարներուն միջեւ կատարուած խորհրդակցութեան պահուն, գաղթային նախարարը յայտարարեց թէ ներման մասին եղած խոստումէ մը տեղեկութիւն չունէր: Լորտ Բիշնէր ալ ըսաւ թէ հաշտութեան դնդման միջոցին իր ըրած յայտարարութիւնը կառավարութեան կողմէ խոստում չի նկատուիր: Այդ բառածները սխալ են: Անգլիոյ կառավարութիւնը, Լորտ Բիշնէրի միջոցաւ, խոստացաւ թէ ներման շնորհումը պիտի խնդրուի թագաւորէն: Ուրեմն պոէր պատիրակները իրաւունք ունէին ներում յուսալ թագաւորութեան առթիւ: Կը բողոքեմ նաեւ անգլիական այն ամբաստանութեանց դէմ թէ Բրիւկէր նախագահը իւրացուցած ըլլայ պետութեան դրամը: Պ. Բրիւկէր եւ ոչ իսկ չիլլն մը իւրացուցած է հարաւային Ափրիկէի հանրապետութեան դրամէն:»

Լոնտոն. — Տէյլի Էքսբրէս կը հրատարակէ Պ. Սթէյտ հետ կատարուած տեսակցութիւն մը: Պ. Սթէյտ կ'ըսէ թէ հարաւային Ափրիկէի կացութիւնը արգիւնք է ժողովրդեան օրինաւոր բողոքին Անգլիացիներուն դէմ եւ այն պարագային որով մոռցան պատերազմի առեն կատարուած յանձնառութիւնները: Պատերազմին սկիզբները, կը յարէ Պ. Սթէյտ, արշաւներու, ձիերու եւ ուտելիքներու փոխարէնները կանխիկ վճարուեցան, մինչդեռ բանակին կողմէ ագարակներէն առնուած պաշարներու փոխարէն մուրհակներ տրուեցան՝ անգլիացի սպաներու կողմէ ստորագրուած. այդ մուրհակները, փոխանակ անոնց պարունակած գումարները հատուցանելու, հաւաքուեցան ու ջնջուեցան: Ռանտի մէջ միայն արջառի ու ձիերու կորուստէն գոյացած վնասն է վեց միլիոն անգլիական ոսկի: Պ. Սթէյտ խստիւ քննադատելով այդ արարքը, կ'ըսէ թէ անոր պատասխանատու հեղինակները եթէ կ'ուզեն դժուարութեանց պատճառ չըլլալ, պէտք է գարմանին իրենց հասցուցած վնասը, եւ իսկոյն երեսուն միլիոն անգլիական ոսկի փոխ տան Պոէրներուն, որպէս զի կարենան նոր կեանք մը սկսիլ: Տէյլի Էքսբրէսի թղթակիցը կ'ըսէ թէ Պոթա զօրավարը կորսնցուցած է իր բոլոր արջառները զորս զինուորական իշխանութիւնները ծախած են, առանց յետոյ հատուցում մը ընելու: Ուրիշներ ալ այդ վիճակին ենթարկուած են: Ուրեմն, կը յարէ նոյն թերթը, Պոէրները իրաւունք ունին գանգատելու թէ Անգլիա հարաւային Ափրիկէի երկու հանրապետութիւններուն տիրելովը, միեւնոյն ատեն իր վրան չէ առած պատերազմին առաջ բերած բոլոր պարտքերը:

—Պոէր զօրավարներուն վերջին յայտարարութենէն աւելի հարաւային Ափրիկէի հանքերը տուրքի ենթարկելու զրոյցները մտահոգութիւն կը պատճառեն Լոնտոնի սեղանաւորական շրջանակներուն մէջ: Թայմզ կ'ըսէ.— «Երկարատեւ ջանքերու կարօտ ենք հարաւային Ափրիկէն իրապէս անգլիական ընելու համար. ամէն օր կը տեսնենք ատոր ապացոյցները: Ինչո՞ւ ծածուկ պահենք այդ իրողութիւնը: Երկրին բարգաւաճումը զօրաւոր զէնք մը պիտի ըլլայ մեզի համար եւ այդ բարգաւաճումը պէտք է մեր քաղաքականութեան նպատակը ըլլայ: Եթէ ապագայ սերունդներ կարենան ըսել թէ անգլիական վարչութենէն առաջ ճշմարիտ բարգաւաճումն ինչ ըլլալը չէին գիտեր, բրիտանական տիրութեան ամբողջութիւնը բնաւ ծանր սպառնալիքի մը տակ պիտի չգտնուի: Վասնզը, սակայն, միշտ գոյութիւն պիտի ունենայ երբ լսուի ձայնը այդ դժգոհներուն որոնք պիտի ջանան հաստատել թէ պոէր կառավարութեան օրով աւելի երջանիկ էին:»

—Պ. Զէմպրլէնի հարցուփորձ թէ հանքերու տուրքին համար ինչ է իր կարծիքը: Գաղթային նախարարը իր քարտուղարին միջոցաւ պատասխանեց թէ Խորհրդարանին մէջ ըրած յայտարարութիւններուն վրայ նոր յաւելում մը չի կրնար ընել, թէ դարձեալ գոյութիւն ունին այն պայմանները, որոնց հետեւանքով պարտաւոր էր չյայտնել Ռանտին մասնակցութեան ճիշդ քանակութիւնը պատերազմի պարտքին, եւ թէ այդ մասին եղած յայտարարութիւնները արժէք մը չունին, վասն զի Անգլիոյ նախարարութիւնը դեռ որոշում մը չէ տուած:

—Պարտականութեան ոգիներ առնուած է հերքելու այն լուրը թէ Թրանսվալի նախկին կառավարութեան պաշտօնատարները, հարաւային Ափրիկէէն մեկնած առենին, իւրացուցած ըլլան հանքագործներու հաշուոյն իրենց աւանդ պահուած գումարները: Այդ պաշտօնատարները, կ'աւելցնէ լրագիրը, իրենց հետ չտարին Պոտութեան վերաբերող դրամը եւ Պ. Բրիւկէրի մեկնումէն առաջ, տրամադրելի գումարը բաժնուած է երկու երկիրներու զօրքերուն մէջեւ:

Լա Հէ.—Պոթա եւ Տըլարի զօրավարները Քրէօնսթատէն մեկնեցան այս առտու, ուրկէ պիտի սկսին իրենց ուղեւորութիւնը երկրին մէջ: Տէյլէթ զօրավարը Լա Հէ կը մնայ:

ԲՈԼՈՄՊԻԱ

Մ. Նահանգաց միջամտութիւնը.— Կառավարութեան բողոքը.— Ամերիկեան երկրակալութիւնը.— Առդարացում մը.— Զորեւոր ցամաք ելլելը:

Ուաշինկրթն, 25 սեպտ.— Բանակային հասած հեռագրի մը նայելով, կուսակալ զօրավար Սալազար ծանուցագիր մը ուղղեր է Մ. Նահանգաց Սինսինաթի յաձուորակին հրամանատար Պ. Մաք Լինի: Այդ ծանուցագրին մէջ, կուսակալը կը յայտարարէ թէ կառավարութիւնը հարկ եղած զօրքերը կը տրամադրէ, պաշտպանելու համար օտարազգիները եւ անոնց իրաւունքները: Կը բողոքէ՝ ամերիկեան զօրքերուն ցամաք հանուած ըլլալուն համար: Կուսակալին կարծիքով, տեղական ոստիկանութեան փորձ մըն է Բոլոմպիոյ վեհապետական իրաւունքներուն վրայ: Կուսակալը կը վերջացնէ ծանուցագիրը, յայտարարելով թէ յանձնարակին հրամանատարը Պ. Մաք Լին պատասխանատու կը նկատէ այն ամէն հետեւանքներուն համար, որոնք առաջ կրնան գալ ամերիկեան ծովային հետեւակախումբին ցամաք ելլելէն:

Նիւ-Եորք, 26 սեպտ.— Պուէնոս-Այրէսէն կը հեռագրեն թէ Բրենսա լրագիրը յօդուածի մը մէջ բուռն խօսքերով ակնարկութիւն կ'ընէ Մ. Նահանգաց երկրակալական ձգտումներուն: Ատոր իբր օրինակ, լրագիրը առաջ կը բերէ ամերիկեան զօրքերու ցամաք ելլելը պարանոցին մէջ: Աղդեսօրէն կը բողոքէ ատոր դէմ, յայտարարելով թէ Մ. Նահանգները քաղաքական ոեւ է թեւարկութիւն չունին Հարաւային Ամերիկայի վրայ: Մ. Նահանգները երբեք չպիտի թոյլատրէին որ եւրոպական միջամտութիւն մը ըլլայ Հիւսիսային Ամերիկայի գործերուն մէջ: «Արժանթինի կառավարութիւնը, կը յարէ նոյն լրագիրը, պէտք է իրաւունք ըլլայ Մ. Նահանգաց ծրագիրներուն հանդամանքին, որպէս զի ինքնապաշտպանութեան միջոցներ ձեռք առնէ, միջամտութեան մը ամէն հետեւանքներուն մէջտեղէն վերցնելու համար:»

Ուաշինկրթն, 26 սեպտ.— Մ. Նահանգաց զօրքերուն Բոլոմպիա ցամաք հանուելուն դէմ զօրավար Սալազարի կողմէ եղած բողոքի մասին դիտել կը տրուի թէ Մ. Նահանգները գործած են 1846ի դաշնագրին համաձայն, որ կ'երաշխաւորէ պարանոցին չէզոքութիւնը, առեւտրի ազատութիւնը դիւրացնելու համար: Այդ դաշնագիրը նաեւ կ'երաշխաւորէր Նոր-Կրենատայի վեհապետական իրաւունքները: Կառավարութիւնը պաշտօնապէս չէ տեղեկացած զօրավարին բողոքին:

Լոնտոն, 26 սեպտ.— Ռիւթէրի գրասենեակը կը ծանուցանէ որ Լոնտոնի քոլոմպիական դեսպանատունը կը հաղորդէ թէ պաշտօնական ազրիւրէ հաստատ լուրերուն նայելով, կառավարական զօրաղունդ մը Բոլոն ցամաք ելեր է: Բմբոստները Ակուարելա քաղաքը են: Բարեկարգութիւնը վերահաստատուեր է երկրին ներսերը:

ՍԻՍՄ

Անգլիական հանքային սենեակ մը.— Կարեւոր առանձնաշնորհումներ:

Էնիսբանսնս Պիյմ հետեւեալ հեռագիրը սատացած է Պանկրոքի իր թղթակիցէն, սեպտ. 26 թուականով.— «Հոս չատ կը խօսուի վարչական ու եւրոպական այն չատ տարածուն ազդեցութեան վրայ, զոր անգլիական կառավարութիւնը տուեր է Պ. Հ. Տըթի անուն անձի մը, տնօրէն անգլիական նանքային սենեակի մը, որ Սիամի մէջ գործելու պաշտօն ունի: Մանրամասնութիւնները կը պակսին. երբ ձեռք ձգեմ զանոնք, անմիջապէս կը հաղորդեմ»

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐ

Ռուսիոյ հետ յարաբերութիւնները.— Տընտեսական կացութիւնը.— Մամասյին սակացոյցերը:

Պերլին, 27 սեպտ.— Պէրլինի ռուսական դեսպանը տեսակցութեան մը պահուն ըսաւ թէ Գերմանիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ տնտեսական կացութիւնը ծանրակշիռ է եւ թէ կրնայ ըլլալ որ Գերմանիոյ Խորհրդարանը մաքսային սակացոյցերը եթէ քննէարկէ, անոր իբրեւ արդիւնք Ռուսիա դադրած հուակէ Գերմանիոյ հետ կնքած առեւտրական դաշնադրութիւնը: Դեսպանը յարեց թէ կարելի չէ պաշտօնապէս խօսիլ այդ դադարումին վրայ, քանի որ մաքսային սակացոյցերու վիճաբանութիւնը նոյն իսկ խորհրդարանական յանձնաժողովին մէջ աւարտած չէ:

—Պէրլինի լրագիրներուն մեծ մասը, մաքսային սակացոյցերու ծրագրին կուսակից կամ հակառակորդ, կը գովէ խորհրդարանական յանձնաժողովը որ երկրորդ ընթերցումով կը քննէ այդ ծրագիրը: Կը դրուատէ յանձնաժողովին դրծունէութիւնը, որով չուտով կը քննէ ծրագրին յօդուածները: Կ'ըսուի թէ մաքսային նոր սակացոյցը հոկտ. 18ին Գերմանիոյ Խորհրդարանին պիտի ներկայացուի, երրորդ ընթերցման եւ վերջնական քուէարկութեան համար:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Եւմական նախարարին ուղեւորութիւնը.— Մանչուրիա.— Երկաթուղիները.— Գերման լրագիրներուն կարծիքը.— Սպանութիւն մը:

Վիեննա, 27 սեպտ.—Ռուսիոյ եւմական նախարար Պ. Վիթէ ճամբայ ելած է դէպի Մանչուրիա: Կ'ըսուի թէ Սիպերիոյ եւ Մանչուրիոյ երկաթուղիներու շինութեան առթիւ գործուած խոչոր զեղծումները պիտի քննէ: Պ. Վիթէ կ'ուզէ անձամբ ճշդել զեղծումներուն քանակութիւնը եւ երեւան հանել յանցաւորները: Եւմական նախարարին այդ ուղեւորութիւնը մեծ կարեւորութիւն մը կը սանանայ, եթէ նկատուի թէ ատոնք Ռուսիոյ դիրքը այդ կողմերը: Մանչուրիոյ ամբողջ երկաթուղիին վրայ կանոնաւոր երթեւեկութեան մը մօտաւոր հաստատումը անհրաժեշտ ընծայած է լուծել՝ նոյն գիծը ռուսական գիծերուն միացնելու խնդիրը: Բեդերսպուրգի մէջ վերջերս կատարուած խորհրդակցութեամբ մը այդ միացումը որոշուեցաւ: Պ. Վիթէի ուղեւորութեան պատճառներէն մէկն ալ է այդ ուղղակի երթեւեկութեան կազմակերպութիւնը: Այդ ուղեւորութեան մէջ նախարարին պիտի ընկերանայ իր դիւանապետը՝ Պ. Բոթիով որ խիստ լաւ կը ճանչնայ Մանչուրիան:

Պերլին.—Նացիոնալ Զայթունկ Պ. Վիթէի ուղեւորութեան լուրը հրատարակելուն առթիւ կ'ըսէ.—«Լատ ինքեան զարմանալի չէ որ Ռուսիոյ պետական նշանաւոր մէկ անձնաւորութիւնը ուղէ անձամբ ճանչնալ այն տեղերը, որոնց բարգաւաճումն մեծ չահեր կը սպասէ ռուս տէրութիւնը, բայց, հակառակ ատոր, Ռուսիոյ պիտի հարցուի թէ եւմական նախարարը ինչո՞ւ այս միջոցին կը ճամբորդէ: Ասկէ զատ այդ ուղեւորութիւնով Պ. Վիթէ քանի մը ամիսներ հեռու պիտի մնայ Ռուսիոյ մայրաքաղաքէն եւ իրեն պաշտօնարանին վերաբերեալ գործերէն. նաեւ ներկայ եղանակն ալ անյարմար է Պ. Վիթէի ձեռնարկած ուղեւորութեան: Մանչուրիայն դիտել կը սրբուի թէ եւմական նախարարը Սիպերիա ու Մանչուրիա պիտի գտնուի այն միջոցին, երբ Բեդերսպուրգի մէջ խիստ կարեւոր որոշումներ պիտի տրուին Ռուսիոյ եւմական ու առեւտրական քաղաքականութեան մասին:»

Բեդերսպուրգ. — Բալուկայի թատրոնին մէջ Բալլի Թէյէրիկ կոմսը սպանեց Թէոտորա Սիմոնովա Բրիմա տոննան, թատերգմին վրայ գտնուած պահուն: Դերասանուհին մերժած էր կոմսին ջերմագին առաջարկութիւնները: Մարդասպանը ռէվոլվէր մը պարպեց եւ գնտակը մխուեցաւ Թէոտորայի սիրտին մէջ: Կոմսը ձերբակալուեցաւ. տասնըութ տարեկան է:

ԴԱՅԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ֆրանսական դրամատէրերու խմբակը.— Պէնիֆացի դրամատէրի մը միջամտութիւնը.— Ի խնդիր դրամի:

Բարիզ, 27 սեպտ.— Թուրինոյի Կազեթա տէ Բորոյո լրագիրը իր երեկուան թիւին մէջ կ'ըսէ թէ պէտք է լոյս սփռել Թուրինոյի դրամական դայթակղութեան գործին մէջ ֆրանսական խմբակին տարբերութիւնին վրայ: Ֆրանսական խմբակը կ'ըսէ նոյն լրագիրը, պարտէր վեց միլիոն ֆրանքի գումար մը բերել իր հետ: Արդ, երկու օր առաջ հրատարակուած բաժնետէրերու ցանկէն կ'երեւար, թէ երկու հոգի միայն, տէ Վիթի մարքիզը եւ ուրիշ անձ մը իրենց բաժնեթուղթերուն փոխարէնը վճարած էին ամբողջութեամբ կամ մաս առ մաս: Ֆրանսացի դրամատէրերու խմբակին կողմէ վճարուածը չատ փոքր գումար մը կը ներկայացնէ: Ֆրանսական օրէնքին համաձայն, ստորագրուած գումարին մէկ քառորդ մասը վճարուելուն համար, ֆրանսացի դրամատէրերու խմբակը, իտալական լրագրին ըսածին նայելով, դիմում ըրեր է Պրիւսէլի հարուստ Հրէայի մը, Պ. Շվապի: Այս վերջինը, երեք հարիւր հազար ֆր. միլիոնատէրի մը փոխարէն, հաւանեցաւ մէկ միլիոն հինգ հարիւր հազար ֆրանք աւանդ ձգել Բարիզի մէջ նոտար Պ. Բէսլէրի մօտ, որպէս զի ֆրանքեւիտալեան ընկերութիւնը կազմէ իր հիմնադիր ժողովը: Ինչպէս Պ. Շվապ զգուշութիւններ ձեռ առաւ, իր ձգած աւանդը անեղծ պահելու համար, չի գիտցուիր: Միայն սա յայտնի է թէ քանի մը օր Բարիզ կենալէն յետոյ, շատ գոհ վերադարձաւ, իր ըրած չահին վրայ ուրախ: Թիչ մը ատեն անցնելէն յետոյ, նորէն դիմում եղաւ Պ. Շվապի, մէկ միլիոն դումարի մը համար, այս անգամ երաշխաւորութեան դումարին սահմանուած, Հռոմ-Նաբոլի գծին համար: Դրամատէրերը իրենց անմիջական աշխատութեանց մէջ դասած էին այդ չինութեան գործը: Այս միլիոնը ալ աւելի դէշ բաղդ մը պիտի ունենար: Վեց հարիւր հազար ֆրանք պիտի կորսուէին ծովային ընկերութեան մը Միջերկրական-Մանչի ձեռնարկին մէջ, հիմնուած ֆրանքեւիտալեան ընկերութեան անօրէնին կողմէ: Մնայեալ չորս հարիւր հազար ֆրանքը տրուեցան Հռոմի ֆրանքեւիտալեան դրամատան, որ այնուհետեւ հաշուեյարդարութիւն ըրաւ: Անտարակոյս, այս գումարներուն փոխարէն, բաժնեթուղթեր տուին Պ. Շվապի: Հիմա կը հարցնեն թէ ինչպէս պիտի կատարուի ֆրանքեւիտալեան ընկերութեան հաշուեյարդարութիւնը եւ ինչպէս պիտի կատարուին Պ. Շվապի տուած խոստումները:

ԷՄԻԼ ԶՈԼԱՅԻ ՄԱՀԸ

Մեծանուն վիպագիրը, որուն մահը ծանուցինք երէկ, ծնած էր 1840 ապրիլ 2ին Բարիզի մէջ: Իր հայրը՝ Ֆրանսուա Զոլա, իտալացի ճարտարագէտ մը էր՝ Բրովանսի նահանգ) մէջ Ջրանցք մը պեղած է, որ մինչեւ հիմա իր անունը կը կրէ: Լուի լը Կրանի լիսէին մէջ ուսում առնելէ յետոյ, Հաչէթի գրավաճառանոցը մտաւ իբր պաշտօնեայ, ուր մամուլին հետ եղած գործերը իրեն յանձնուեցան: Լմիլ Զոլա այդ առիթով յարաբերութեան մտաւ գլխաւոր լրագիրներուն հետ, որոնց մէջ ըրաւ իր գրական նախատորձերը: Ամէնէն աւելի աշխատակցեցաւ Բրոկերի տը Լիոնի, Բրքի Ժուռնալի եւ Եվենիմանի. յետոյ իր աշխատակցութիւնը նուիրեց նաեւ Կոլուայի, Պլոմի եւ ուրիշ կարգ մը թերթերու: 1870 սեպտեմբեր 4ին, այսինքն Ֆրանսիա-գերմանական պատերազմին յետոյ, պահ մը մտադիր եղաւ քաղաքական վարչութեան մէջ մտնելու: Հակառակ իր օրագրողի գործունէութեան, Լմիլ Զոլա իրը վիպագիր աւելի ծանօթ էր: Առանց խօսելու երիտասարդութեան ատեն արտադրած գործերուն վրայ, որոնք գրական որոշ դպրոցի մը չէին պատկաներ, ինչպէս Միսթեր տը Մարտիլլ, Լը Վէոս տ'ին Մորթ, 1864ին գրեց Թօնք ա Նինոնը, որ լաւ ընդունելութիւն գտաւ քննադատներուն կողմէ. յետոյ հրատարակեց հոգեբանական վէպ մը, Թոնկինսիոն տը Գրաֆ (1865), որ արդէն իսկ ցոյց կուտար իր մտքին ձգտումը: Յետոյ արտադրեց Թերեզ Ռաֆէնը, խղճի խայթի սարսռազդեցիկ նկարագրութիւն մը, եւ Մասքլեն Գեբա, ուսումնասիրութիւն ժառանգական աղդեցութեանց վրայ: Զոլա դպլով որ ալ եւս կրնայ միցել գրական վարպետներու արտադրութեանց հետ, վէպերու շարքի մը սկսաւ, որ սա ընդհանուր տիպարը կը կրէ. Լէ Ռուկոն-Մաքար, բնական եւ ընկերական պատմութիւն երկրորդ կայսրութեան տեսն ապրող ընտանիքի մը Զոլա 1871էն մինչեւ 1880, ի լոյս ընծայեց տասը հատորներու շարք մը: 1882ին 1893 ուրիշ չրջանի մը մէջտեղն, վէպերու նոր շարք մը գրեց, որ Տոքթոր Բասկալով վերջացաւ: Ռուկոն-Մաքարներու վէպերն ամբողջ շարքը ո՛չ միայն անագին ընդունելութիւն գտաւ Ֆրանսայի մէջ, այլ եւ բազմաթիւ լեզուներու թարգմանուեցաւ: Այդ վէպերուն վաճառման համար արգելքներ դրուեցան ու դատեր տեղի ունեցան Գերմանիոյ, Իտալիոյ, Անգլիոյ, Մ. Նահանգաց եւ Բանատայի մէջ: Սակայն Զոլա չնշրցաւ այնքան յաջողութիւնը ձեռք բերել թատերական գործերու մէջ, որքան վիպագրութեան մէջ առաջնակարգ տեղ մը գրաւած էր: Թատերախաղերու պատրաստութեան մէջ ուրիշ գրողներու աջակցութեան պէտք ունեցաւ եւ իր դրական գրութիւնը զոհեց թատերական պահանջներուն: Զոլա իր բնապատ վարդապետութիւնը չատագովելով, բուռն բանակռուելու տեղի տուաւ: Ատոնց մէջէն ամենէն սատիկը եղաւ այն բանակռիւը, որ առաջ եկաւ Զոլայի մէկ թղթակցութեան պատճառաւ, որ կը հրատարակուէր Մոսքուայի մէկ լրագրին մէջ, ուր Զոլա չատ խիստ ու բուռն լեզուով կը քննադատէր իրեն ժամանակակից Ֆրանսացի վիպագիրները: 1880ին Վոլթեր լրագիրը ձգեց, որուն հետ անհամաձայնութիւն ունեցաւ իր դրական դատանդներուն պատճառաւ եւ անցաւ Ֆիկարօյին: Զոլա ամէն ջանք ի գործ կը դնէր գրական աշխարհի ամէնէն մեծ խումբերուն մէջ մուտ գործելու: Նախ Դրագէտներու Ընկերութեան անդամակցեցաւ, որուն նախագահութիւնը ստանձնեց ընդհանուր: Յետոյ աշխատեցաւ Ֆրանսական Ակադեմիայի անդամ ընտրուիլ, որուն նկատմամբ, սակայն, չէր խնայած իր գրչին սլաքները: 1888 յուլիս 14ին, Պատուոյ Լէգէոնի պատուանշան ունեցողներու ցանկին մէջէն:

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Վրանեայի օսմ. հիւպատոս անուանուեցաւ Ռէնովայի օսմ. ընդհանուր հիւպատոսարանին փոխ-հիւպատոս Ռէվատ պէյ, որուն յայտարարեց Օտար Մամուլի Դիւանին քարտուղարնէրէն Էմիլ էֆ.: Մարսիլիոյ օսմ. ընդհանուր հիւպատոսարանին փոխ-հիւպատոս ու քարտուղար անուանուեցաւ Բ. Դրան արտաքին թղթակցութեանց դիւանին քարտուղարներէն Մուսթաֆա Ճէլալ պէյ:

—Ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան արուեցաւ Լիբանանի նախորդ կառավարիչ Նաում փաշայի: Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Բ. Դրան արտաքին թղթակցութեանց դիւանին երրորդ միւդիրեղ Սիւլէյման պէյի:

—Իմիթազի ոսկի չքագրամ՝ Մանագրերի նահանգին ոստիկան-զինուորներու գունդէն հարիւրապետ Իպրահիմ էֆ.ի:

Լիբանանի նոր կառավարիչ Մուղաֆէր փաշա, երէկ, կայս. պալատ երթալով իր երախտագիտութիւնը մատոյց եւ արժանացաւ կայս. մեծարանաց:

—Մուղաֆէր փաշա ուր օրէն պիտի ուղեւորի Լիբանանի կեդրոնը՝ Տէյր-էլ-Քամար:

—Մուղաֆէր փաշա կայս. թիկնապահ է, անդամ զինուորական քննիչ յանձնաժողովին եւ տեսուչ կայս. ապարատներուն: Մուղաֆէր փաշա որդին է լեհ նշանաւոր դրագէտ Միչել Զայքովսքիի, որ Սասրը փաշա անունով օսմ. ծառայութեան մէջ մտած եւ Խրիմի պատերազմին ատեն Լեհերէ ու Սլաւներէ բաղկացած կամաւորներու երկու զօրագունդեր կազմակերպած է՝ իբրեւ օժանդակ օսմ. բանակին: Մուղաֆէր փաշա իր ուսումը առած է Պէյճիքայի ու Ֆրանսայի մէջ եւ 1861ին չրջանաւարտ եղած է Մէյս-Սիրէն: 1863էն 1866 Մեծ-Եպարքոս Ֆուատ փաշայի թիկնապահը եղաւ եւ 1867էն 1870 ալ կայս. թիկնապահի պաշտօն վարեց: Զինուորական բարձրագոյն վարժարանին հեծելազօրքերու ճիւղին հրամանատար եղաւ 1870էն 1877: Մասնակցեցաւ 1877–1878ի պատերազմին: Օսմ. բանակին վերակազմութեան ծրագիրը պատրաստեց 1879ին: Յետոյ Ֆոն տեր Կոլց փաշայի

հետ 1885ին նոյն նպատակով ուրիշ ծրագիր մը պատրաստեց, միանգամայն զինուորական քննիչ յանձնաժողովին ալ անդամ ըլլալով։

ԿԱՅՍ. ՀԵՌԱԳԻՐ.— Ֆրանց Ֆէրտինանտ արշիդուքսին կնոջ՝ Հոֆնպէրկի իշխանուհիին մանչ զաւակ մը ծնելուն առթիւ, Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց։

ԶԻՀՆԻ ՓԱՇԱ.—Առջի գիշերը առեւտրական ու հանրօգուտ չինութեանց նախարար Զիհնի փաշայի Էրենքէօյի քէօշկին մէկ մասը այրած միջոցին, Վեհ. Սուլթանը հրամայեց շուտով առնել կրակին առաջքը։ Նաեւ թիկնապահներ ղրկել տուաւ հրդեհին վայրը։ Զիհնի փաշա, ելբէկ, կայս. պալատ գնաց եւ իրեն նկատմամբ ցոյց տրուած կայս. հոգածութեան համար երախտագիտութիւն մատուցանելով, արժանացաւ կայս. մեծարանաց։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ.—Վեհ. Սուլթանը իմանալով կրթական նախարար ձէլալ պէյի հիւանդութիւնը, բարեհաճեցաւ պաշտօնեայ մը ղրկելով անոր ապարանքը եւ որպիսութիւնը հարցնել տալ։

ՇՈՒԱՅԻՆ նախարար Հասան փաշա ապաքինած ըլլալով, երէկ, ներկայ գըտնուեցաւ Հիճազի երկաթուղիի յանձնաժողովին նիստին։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՆ.— Իզմիրի մէջ հետեւեալը կը կարդանք.— «Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնը նկատելով որ իր չոգենաւերուն թիւը աւելցնելու եւ ուղեւորներուն հանգստութեանը համար 50,000 ոսկի ծախսելով չորս նոր չոգենաւեր ապսպրած է, նկատելով որ մեծամեծ ծախքեր պիտի ընէ ունեցած չոգենաւերուն նորոգութեանը համար, եւ նկատելով որ Շիրքէթի Խայրիէի մենաշնորհի պայմանաժամը աւարտելուն տասնըվեց տարի մնացած է, ինչ որ անբաւական է իր ընելիք ծախքերուն, տեղեկագիր մը մատոյց առեւտրական ու հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնը՝ խնդրելով որ մենաշնորհին պայմանաժամը երկարի։ Շիրքէթի մենաշնորհին պայմանաժամը 1304ին երեսուն տարուան համար երկարած էր։ Այդ հաշուով նոյն պայմանաժամին աւարտելուն տասնըվեց տարի մնացած է։ Շիրքէթի Խայրիէն պահանջած զարգացումը ձեռք բերելու համար մեծամեծ զոհողութիւններ ըրած է։ Անցեալները 50,000 ոսկիի չորս նոր չոգենաւերու չինութիւնը որոշելով ապսպրած է։ Բնական է որ այսքան զոհողութիւններու տեղը կարելի չէ լեցնել տասնըվեց տարուան միջոցի մը մէջ։ Կ'իմանանք թէ առեւտրական ու հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնը, իրաւացի ու ընդունելի դատելով Շիրքէթի Խայրիէի նման օսմ. օգտակար հաստատութեան մը աղերսագիրը, ըստ այնմ տեղեկագիր մը մատուցեր է Բ. Դրան։ Արդարեւ Շիրքէթի Խայրիէն խիստ օգտակար ծառայութիւններ կը մատուցանէ երկրին եւ մեծ դերք մը կը գրաւէ օսմ. տեղանաւորական հաստատութեանց մէջ. ուստի չենք տարակուսիր թէ անոր խնդրագիրը ընդունուելով, աւելի զարգացումը ու ապագան պիտի ապահովուի։»

ՀԵԼԼԷՆԱԿԱՆ դեսպան Մաւրոկորդատօ իշխանը, երէկ, Բ. Դուռը գնաց, բայց արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիզ փաշա բացակայ ըլլալով, տեսակցեցաւ արտաքին թղթակցութեանց քարտուղար Նուրի պէյի հետ։

ԴԱՏԱԿԱՆ ու կրօնական գործոց նախարարութիւնը, պաշտօնագիր մը ուղղելով Յունաց Պատրիարքարանին, ծանոյց թէ պետական Խորհուրդին որոշմամբ օսմ. հպատակ պէտք է ըլլայ Բումէլիի նահանգներուն մէջ գտնուած յունական եկեղեցիներու ու վարժարաններու հոգաբարձութեանց անդամները եւ բոլոր ուսուցիչները։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒ.— Երէկ Անատոլէն 12,500 քիլէ ցորեն ժամանեցին եւ Բումէլիէն ալ 1500 քիլէ։

—Վարնայէն 1,500 պարկ ալիւր բերուեցաւ եւ Բէյօսթէնճէէն՝ 1,070։

—Լիմոնի եւ Մարսիլիոյ մէջ մեռաքի գիներու հաստատուն վիճակը հոս իր հակառակարածը ունեցաւ, մանաւանդ արտադրող վայրերու մէջ։ Խոզակի գիները բարձրացան։ Լիմոնի մէջ լաւ տեսակին համար գնողները 46-46.50 ֆր. կ'առաջարկեն՝ դեկտեմբերին յանձնելի։ Վաճառողները աւելի բարձր գին կը պահանջեն։

—Կ. Պոլսոյ հրապարակին համար 150 թոնս երկաթ բերուեցաւ։

—Վերջին անգամ վաճառուեցան 14 ամսուկ խոշոր ափիոն Պէյ Բազարի՝ 93 ղրուշէն եւ 80 ամսուկ Զիլէ ու Թոքատ՝ լաւ տեսակ 105-137 ղրուշէն։

—Պրազիլիայէն Թրիէսթէ հասած նամակներ կ'ըսեն թէ սառնամանիքը շատ զօրաւոր եղած է 1870էն ի վեր։ Ամէնէն աւելի Սանթոսի խահուէի տունկերը վնասուած են։ Ռիոյիներ ալ մեծապէս վնասուած են։

ԻՒՆԻՈՆ ապահովագրական Ընկերութեան ընդհանուր ամօրէն պառոն Սբրիզ կինը ու տղան որոնք քանի օրէ ի վեր Կ. Պոլիս կը գտնուէին զբօսական պտոյտի համար առջի օրը Բարիզ ուղեւորեցան Արեւելեան ճեպընթացով։ Ֆրանսական դեսպանատան թարգման Պ. Լբտու եւ Իմիոնի Թուրքիոյ ընդհանուր ամօրէն Սիմոն էֆ. Գայսէրլեան ու գլխաւոր պաշտօնեաները եւ զանազան ապահովագրական Ընկերութեանց ներկայացուցիչներ, բարեկամներ եւ այլն Սիրքէճիի կայարանը երթալով, ողջերթ մաղթեցին։

ՏԻԿԻՆ ԷԼԻՆԻ ՁԱՐԻՖԻ 500 ֆր. նուիրեց Եանեայի Զոսիմէա վարժարանին չինութեան աւարտումին համար։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ իր Խորհուրդին անդամներէն Անտոն էֆ. Ազնաւորը ընտրեց անդամակցելու այն յանձնաժողովին որ Դարաքէօյի ու Ազապ Դարուի կամուրջներուն մէջտեղը գտնուած ծովեզերեայ չէնքերը պիտի քննէ՝ ապօրէն կերպով կառուցուածները վար առնելու համար։

ԳԵՐԵԶՄԱՆՆԵՐԸ.—Հանրային առողջապահական յանձնաժողովը որոշեց որ գերեզմաններու փոսերը մէկուկէս մէթր խորութիւն ունենան։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատունը, առջի օրը, Թարապիայէն Բերա փոխադրուեցաւ։

ՆՈՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Խալիտ էֆ. ու ընկերները մենաշնորհ խնդրած էին «Օսմ. արհեստագործական ու առեւտրական Ընկերութիւն» անունով Ընկերութիւն մը կազմելու։ Բ. Դուռը, որուն մատուցուած էր խնդիրը, ծանոյց առեւտրական ու հանրօգուտ չինութեանց նախարարութեան՝ ճշդել նոյն Ընկերութեան բուն իսկ նըպատակը, վասն զի լաւ սահմանուած չըլլալով կրնայ ապագային զանազան մեկնութեանց պատճառ ըլլալ։ Հանրօգուտ չինութեանց Խորհուրդը ըստ այնմ նկատողութեան առած է խնդիրը։ Պէտք ցոյց տրուեր է որ Ընկերութիւնը, գործի չկսկսած, իբրեւ երաշխաւորութիւն 25,000 ոսկի յանձնէ պանքայի մը, բայց այդ առաջարկութիւնը նկատողութեան չէ առնուած, որովհետեւ անանուն Ընկերութիւնները այդ տեսակ պարտաւորութեան մը ենթակայ չեն, եւ թէ Ընկերութիւնը այդ կերպով պիտի պարտաւորուի ժամանակէն առաջ անդործածելի թողուլիր դրամագլուխին մեծագոյն մասը։

ՓԱՅՏ ԵՒ ԱԾՈՒԽ.— Ներքին գործոց նախարարութիւնը նկատելով որ Կ. Պոլսոյ մէջ այս միջոցիս փայտ եւ ածուխը, նախորդ տարիին հետ բաղդատելով սուղ կը ծախսուին, նկատելով որ պարտաստ փայտ ու ածուխ քիչ կայ եւ նկատելով որ յառաջիկայի գիները աւելի պիտի բարձրանան, գրած էր անտառներու ու հանքերու նախարարութեան՝ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնել։ Այս վերջինը պատասխանեց թէ Կ. Պոլսոյ պէտքին չափ փայտ ու ածուխ ղրկելու համար հարկ եղածը գրուած է ուր որ անկ է. նաեւ յարեց թէ անցեալ 1317 տարուան առաջին հինգ ամիսներուն 35,387,589 օխա ածուխ եւ 333,144 չէքի փայտ բերուած են Կ. Պոլիս, մինչդեռ ներկայ տարուան հինգ ամիսներուն բերուած են 39,192,127 օխա ածուխ եւ 348,497 չէքի փայտ, որով, անցեալ տարուան հետ բաղդատելով, այս տարի թէ՛ փայտը եւ թէ ածուխը աւելի եկած են։ Անտառներու եւ հանքերու նախարարութիւնը յարեց թէ Կ. Պոլսոյ մէջ փայտի ու ածուխի համար ծագած դժուարութեանց պատճառը այն է որ շատերը ամառուան մէջ չեն փութար իրենց այդ պէտքերը հոգալ, երբ գիները աւելի ածան են, եւ երբ ցուրտերը սկսին, ամէն կողմէ փայտ ու ածուխ գնելու կը ձեռնարկուի. այդ միջոցին, օդերը աւրուած ըլլալով, ժամանումներն ալ կը դադրին. ուստի այդ մասին կարելի չէ բան մը ընել. միայն սա կրնայ ըլլալ որ ձմռէն առաջ քանի մը միլիոն օխա ածուխ մերուսին մասնաւոր տեղեր։

ԼԻԱԳԱԲԻ արծաթ չքաղրամ տրուեցաւ բժշկական վարժարանի քաղաքային ճիւղին ներքին տեսուչ հաղարապետ Ֆաիզ պէյի։

ՄԻՒԲՐՈՊԱԲԱՆ Ֆէրիա Իպրահիմ պէյ թէեւ Գամարան պիտի ուղեւորէր պաշտօնով, սակայն կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Կ. Պոլիս մնայ։

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵՒՆ ԱՌՆԵԼԻՔՆԵՐԸ. Զեռնհան պաշտօնատունը, եղած հարցումի մը պատասխանելով, յայտարարեց թէ կառավարութեան պարտք ունեցող մը այն ատեն միայն կ'օգտուի հարիւրին հինգ զեղչէն, երբ զանազան տեղեր իր ունեցած կալուածներուն տուրքերը ամբողջութեամբ վճարած ըլլայ։

ԲՈԼԵՐԱ.—Երկուշաբթի օրը Ազէքսանդրիոյ մէջ քոլերայէ 29 դէպքեր ու 24 մահեր պատահեցան, Գահիրէ՝ 4 դէպք ու 5 մահ, Տիմիաթ՝ 7 դէպք ու 9 մահ, Ռոզէթ՝ 4 դէպք ու 8 մահ, Բոռ-Սայիտ՝ 1 դէպք, Սիւէզ՝ 3 դէպք ու 1 մահ եւ միւս տեղերը՝ 346 դէպք ու 338 մահ. գումար 394 դէպք ու 385 մահ։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ նախնական դատարանը, կ'ըսէ Իքտամ, դատեց Բաբերդի Ռէժիի նախորդ հաւատակալ Մէհրան էֆ.ն որ նոյն վարչութեան վերաբերող գումարէն 5000 ղրուշ իւրացնելուն համար ամբաստանուած էր։ Մէհրան էֆ. դատապարտուեցաւ այդ դրամը հատուցանելու, երեք ամսուան բանտարկութեան եւ պաշտօնազրկութեան։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Օգոստոս 31ի գիշերը Էրզրումի մէջ եւ նոյն ամսուան 21ի գիշերն ալ Վանայ Շատախ գաւառակին մէջ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են։

ԱՍՈՐԻ հասարակութենէն չորս տղաք ձրիաբար Սուլթանիէ վարժարանը պիտի ընդունուին՝ իբրեւ գիշերօթիկ։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու թղթատարական վերատեսչութեան վիճակագրութեանց դիւանին քարտուղարներէն Աւետիս էֆ. նոյն դիւանին առաջին քարտուղար կարգուեցաւ, իբրեւ վարձատրութիւն իր բարւոք պաշտօնավարութեան։

ԾՈՎԻ ՀՐԴԵՀ.— Դավագի առջեւ խրախած գերմանական շոգենաւ մը որ քարիւղի փոխադրութիւն կը կատարէ, երէկ իր աւազանները մաքրեց, քարիւղի մրուրները ծովը թափելով որոնք ընականաբար ջուրին երեսը մնացին։ Բիչ ետքը այդ մրուրները բռնկեցան. ամբողջ ծովեզերքը լոցերով լղոզապատուած էր եւ ծովեզերքի ծառերն ալ կրակ առին, բայց հոդ թափուելով հրդեհին առաջքը առնուեցաւ։ Տեղւոյն նաւահանգիստի պաշտօնեան ծանոյց այդ շոգենաւին որ այդ կարգի գործողութիւնները բաց ծովի մէջ կատարէ։

ԲԵՐԱՅԻ Եաղխանէ փողոցին մէջ, առջի գիշերը, գիշերապահ Մէհմէտ ու Ահմէտ տեսան թէ գլխարկաւոր երկու անձեր կը խառնեն տունի մը դուռը, ուր կը բնակի Իւնիոն ապահովագրական Ընկերութեան քննիչ Զուխաճեան Արամ էֆ. եւ որ Պէշիկտաշէ կը գտնուի։ Դիշերապահները այդ անձերուն քով փութացին, բայց անոնք փախան. գիշերապահները սկսան եաեւնուն վազել. այդ միջոցին ուրիշ փողոցի մը գիշերապահը՝ Հաճի վրայ հասաւ եւ ուզեց բռնել չարագործները, բայց ատոնց մէկը ռէվոլվէրով վիրաւորեց Հաճին, եւ երկուքն ալ փախան։ Վիրաւորը հիւանդանոց տարուեցաւ, կեանքը վտանգի մէջ չէ։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կը կատարէ, չարագործները ձեռնակալելու համար։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական ժողովը թէեւ հրաւիրուած էր այսօր նիստ գումարելու Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, սակայն ժողովականները հանգուցեալ Նշան էֆ. Հարէնցի յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուելուն պատճառաւ, նիստը տեղի չունեցաւ։ Ս. Պատրիարքը մեկնելով Պատրիարքարան գնաց։

—Արմաչէն հասած նամակներ կ'ըսեն թէ Խաչի ուռը մեծ շքով տնուեր է Արմաչի մէջ։ Կիրակի առաւ. պատարագեր է Եղիշէ եպիսկոպոս Դուրեան, եւ գեղեցիկ քարոզ մը խօսեր է այս առթիւ, ի ներկայութեան բազմաթիւ ուխտաւորներու, որոնք հոն փութացած էին մայրաքաղաքէս եւ մօտակայ գաւառներէն։ Իրիկուան Խաչվերացի արարողութիւնն ալ հանդիսաւորապէս կատարուեր է։

—Ամասիոյ Առաջնորդ Տ. Արիստակէս եպիսկոպոս Սբվաղ երթալով այցելութիւն տուեր է կուսակալին, որուն ներկայացուցեր է իր առաջնորդական Ֆէրմանը։ Վանքեան Սրբազան քարոզեր է տեղւոյն մայր եկեղեցիին մէջ եւ այցելեր է քաղքին բարենպատակ հաստատութիւնները։

—Իզմիրի Հայ Ընթերցատան 32րդ շրջանին տեղեկագիրը ստացանք, ուրկէ կ'երեւայ թէ մէկ տարուան մէջ 19,232 անձեր ընթերցատուն յաճախած են. ամենամէ զատ Ներսէսեան որբանոցի հասակաւոր սաներն ալ Վարչութեան հրաւէրին վրայ սկսեր են յաճախել ընթերցատուն։ Ընթերցատունը ունի 1463 հատոր հայերէն եւ 2130 հատոր զանազան լեզուով գրքեր, ինչպէս նաեւ 15 հատոր հայերէն ձեռագիրներ եւ 2 հատոր օտար լեզուով գրուած ձեռագիրներ։ Այս տարուան մէջ նուիրուած գիրքերը 301 հատորի բարձրացեր են։ Ընթերցատան սեպհական միօրինակ բազմաթիւ գրքերը եւ պատկերազարդ հանդէսները վիճակահանութեան դրուեր են եւ 2989 ղ. հասոյթ գոյացեր է, որոնցմով 2 նոր գրադարան գնուեր եւ հարիւրաւոր գրքեր կազմուեր են։ Գրադարանի վարչութիւնը 16 մեթալիկի բաժանորդագրութիւնը կը դադրեցընէ, հաստատելով միմիայն ամսական 12 մեթալիկի վճարում մը փոխանակ նախապէս որոշուած 327 ղ.ի վճարման։

—Կրօնական ժողովի մէկ որոշման համաձայն, Բդլի Նոիրնտիր Առաջնորդ Գնել վ. Դալէմքարեան երէկ առաւ. Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանը երթալով, Տ. Լիմմանուէլեան Պատրիարքին հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ, Մարաշի Հայ-Հռոմէականաց Առաջնորդ Մուրատեան եպիսկոպոսի կողմէ Կիլիկիոյ հանգուցեալ Մկրտիչ կաթողիկոսի ժառանգութեան խնդրոյն անտեղի միջամտութեան նկատմամբ։ Գնել վ. յիշեցուց նաեւ Տ. Լիմմանուէլեան Պատրիարքին թէ, Աբրակիրի հայ-հռոմէական հովիւը ապօրէն ամուսնութիւններ կը կատարէ։ Լիմմանուէլեան Սրբազան խոստացաւ թէ՛ Մարաշի Առաջնորդին եւ թէ Աբրակիրի հովիւին հարկ եղած հրահանգները տալ եւ զգուշացնել զերենք այդպիսի անտեղի միջամտութիւններէ։ Գնել վարպետ իր տեսակցութեան արդիւնքը տեղեկագրով մը մատոյց Ս. Պատրիարքին։

—Բերայի աւագերէց Մկրեան Տէր Հայրը երէկ Պարտիզակէն մայրաքաղաքս դարձաւ։

—Հանգուցեալ Նշան էֆ Հարէնցի յուղարկաւորութեան առթիւ, Մկրտիչ էֆ. Ասատեան մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցին, լրագրոյս մէջոցաւ։

—Տիկին Երանուհի Բարթող պէյ երկու օսմ. ոսկի նուիրած է, Խազբէկի Ս. Ներսէսեան վարժարանի դաշնակին նորոգութեան համար։

—Բաղէշէն կը գրեն մեզ սեպտ. 3 թուով.—«Սուրհանդակի 1060 թուահամար թերթին մէջ կարդացինք Բաղէշի Միացեալ վարժարաններու քննութեանց դէմ դիտողութիւն մը. իբր թէ Աբեւելի մէջ ներկայացուած քննութեանց արդիւնքը ճշմարիտը չէ եղեր, այլ Աբեւելի թղթակիցը ժողովրդեան սիրը գրաւելու համար վարդագոյն գոյնով մը նկարագրեր է զայնս։ Սակայն իրողութիւնը սա է որ Բաղէշի Միացեալ վարժարանները, երկու տարուան մէջ տուած են գնահատելի արդիւնք մը, որ ա՛ինոնն ծանօթ է հոս։ Սուրհանդակի նորարոյս թղթակցին բոլոր գրուածները արդիւնք են Միացեալ վարժարաններու տնօրէնին հետ ունեցած նախանձի մը։ Արդ, հերքելով մեր ղրկրոցներու մասին եղած նախանձախնդրական սուտ տեղեկութիւնները, կը հաւատանք որ մեր քննութեանց մասին հարազատ տեղեկութիւնները կանխաւ տեղեկագրուած են Աբեւելիին։ Սա կէտն ալ անուանելի է թէ դպրոցի բոլոր ուսուցիչները, որոնք 4 ամիս սպասելէ յետոյ հազիւ դրամ կ'առնէին, երկու տարուան ընթացքի մէջ խղճիւ կատարած են իրենց պարտականութիւնները։»

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Նշան էֆ. Հարէնցի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս.— Տիկին Նարդիկ Ներսէս 216 ղրուշ, Յարութիւն էֆ. Ալանեան 108, Տիգրան էֆ. Բաղդասարեան 108։ (Հոգաբարձութիւն)

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ՆՇԱՆ ԷՖԷՆՏԻ ՀԱՐԷՆՑԻ

Այս առաւօտ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ հանգուցեալ Նշան էֆ. Հարէնցի յուղարկաւորութիւնը։ Մեռելական արարողութիւնը սկսաւ ժամը 4ին, նախագահութեամբ Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեանի, իր շուրջն ունենալով Տ. Գէորգ եպիսկոպոս Երէցեան եւ Տ. Մկրտիչ եպիսկոպոս Վեհապետեան, քանի մը վարդապետներ եւ քանի մօտ քահանաներ։ Թաղման կարգէն յետոյ, դամբանականը խօսեցաւ Տ. Գէորգ եպիսկոպոս Երէցեան, ընտրեալ առնելով Աւետարանի սա խօսքը. «Եկայք առ իս ամենայն վաստակեալք եւ բեռնաւորք եւ ես հանգուցից զձեզ։» Այս առթիւ ամփոփ տեսութիւն մը ըրաւ կեանքի վրայ, թէ ինչպէս մարդկային կեանքը սահմանափակ է եւ առաքինութիւն է միայն որ կը մնայ այս աշխարհի վրայ։ Տ. Գէորգ Սրբազան իր քարոզը մասնաւորելով հանգուցեալին վրայ, ներկայացուց զայն իբրեւ պատուաւոր ազգային մը, ինչպէս նաեւ առեւտրական հրապարակին վրայ ալ ծանօթ դէմք մը ու լաւ գիրք մը չմնած անձնաւորութիւն մը։ Դրուատեց նաեւ հանգուցեալին ընտանեկան մաքուր կեանքը, չնչտելով սա պարագան թէ Շնացած է ընտանեկան կրթութիւն մը տալ իր զաւակներուն, մանաւանդ իր տէր զաւակին, որուն համար ամէն զոհողութիւն թափած է նիւթապէս եւ բարոյապէս։ Ի վերջոյ հանգուցեալին պարագաներուն համար երկնային մխիթարութիւն հայցելով վերջացուց դամբանականը։ Ապա հանգուցեալին դագաղը հանդիսաւոր կերպով դուրս հանուեցաւ եկեղեցիէն, որուն առջեւէն կը տարուէին տասնէ աւելի ծաղկեպսակներ, նուիրուած ազգասիրաց մարմիններու ու այլ եւ այլ անձերու կողմէ։ Դագաղին իրը սգակիր կը հետեւէր հանգուցեալին տասներեք Մկրեան Տէր Հայրը։ Եկեղեցիին բակին մէջ հոգուց մը կարդաց Տ. Մկրտիչ Սրբազան։ Ապա մեռելական կառքը ուղղուեցաւ Շիշլիի աղէ. դերեզմանատունը, որուն կառքերով կը հետեւէին ուրիշ բազմաթիւ անձեր ալ։ Յուղարկաւոր բազմութեան մէջ կը նշմարուէին սեղանաւորական եւ առեւտրական դասուն ներկայացուցիչներ, Պելճիքայի դեսպանատան մէկ ներկայացուցիչը, Սբրկ էֆ. Ունճեան, Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, Պարիկ էֆ. Կիւլպէնկեան, Բաղդասարեան Ժողովի տնտեսապետ Տիգրան էֆ. Եւսուֆեան, Զարեհ էֆ. Տիլպէր, Գրիգոր էֆ. Խարեան, Սեպուհ էֆ. Տէմիրճիպաշեան, Մարգուտ Սեպուհ պէյ, Վահան էֆ. Իսաեան, Յարութիւն էֆ. Ասլանեան, Ուսումնական Խորհուրդի անդամներն ամենք, Բերայի Թաղական Խորհուրդը իր ամբողջութեամբ, Տեսուչ Խորհուրդի անդամներ եւ ուրիշ բարեգործական մարմիններու ներկայացուցիչներ եւն.։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼԻ)

ԲԱՐԻԶ, 29 սեպտ.— Ոստիկանութիւնը հրամայեց որ քննութիւն կատարուի երկու փոքրագէտներու կողմէ, վասն զի կապերտին վրայ կղզիներու հետքեր կային եւ նենգաներեակին մէջ քաղորիֆէր չկար։ Անհամբերութեամբ կը սպասուի որ տիկին Զոլա կարենայ խօսիլ։

—Պ. Էմիլ Զոլայի մահը մինչեւ մէկ ասիճան խորհրդաւոր պարագաներէ շրջապատուած է։ Պ. ու Տիկին Զոլա, երէկ, գիւղաքաղաքէն վերադարձած ու իրենց տունը դացած էին՝ Պրիւսէլ փողոց։ Պ. Զոլա հրամայած էր կրակ վառել ննջասենեակին շըմնէէն մէջ։ Շըմնէն աղէկ չէր բաներ։ Պ. ու Տիկին Զոլա ճաշած ու կէս գիշերէն երկու ժամ առաջ պառկած էին։ Սպասաւորներն ալ միեւնոյն կերակուրներէն կերած էին։ Սպասաւորները կ'ըսեն թէ Պ. ու Տիկին Զոլա, երէկ, շատ ուրախ էին։ Տիկինը գանգատած էր թէ Շըմնէն լաւ վիճակի մէջ չէ. այսօր պիտի նորոգուէր։ Սենեակին մէջ գտնուող փոքր շունը շնչահեղձ եղած չէր, հաւանօրէն փախած ըլլալուն համար։ Տիկին Զոլա տակաւին չի կրնար խօսիլ։

ԲԱՐԻԶ, 30 սեպտ.— Պ. ու Տիկին Զոլայի արիւններուն մէջ ածխային թթուի ներկայութիւնը ցոյց կու տայ թէ Էմիլ Զոլայի մահը շնչահեղձութեան արդիւնք է։ Տիկին Զոլա հազիւ տասնըհինգ օրէն պիտի ապաքինի։ Էմիլ Զոլայի յուղարկաւորութիւնը ուրբաթ պիտի կատարուի։ Այսօր կատարուած դիակնորմութենէն բացարձակապէս հաստատուեցաւ որ մահը արդիւնք է ածխային թթուի ձգուելուն։

ՈՒԱՇԻՆԿԹՐԸ.— Պ. Ռուզվէլթ գիշերը չատ լաւ անցուց։

ՎԻԷՆՆԱ.—Եէլլինէքի գեղծումներուն հետեւանքով երմական նախարար Պ. Ֆոն Քալէյ հրաւիրեց Լանտէրպանքի կառավարիչը շուտով իրեն տեղեկագրել այդ գեղծումներուն մանրամասնութիւնը։ Նախարարը յետոյ ձեռք պիտի առնէ հարկ եղած միջոցները։

—Լանտէրպանքի կառավարիչը, երէկ, երմական նախարարին յանձնեց պահանջուած տեղեկագիրը, ըսելով որ գեղծումները գործուած են պարտականութեան արտասովոր բռնաբարումով մը։

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուսիոյ ներքին գործոց նախարարութեան օգնական կարգուեցաւ Վիլնայի կուսակալ Վահլ զօրավարը։

ՕՏԵՍԱ.— Սեպտ. 19էն 29 (Ն. Տ.) ժամանակուէ կասկածելի ուժ դէպքեր պատահեցան, որոնց չորսը մահացու։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—Քոլերան կը նուազի ամբողջ Եգիպտոսի մէջ։

ՊԷՐԼԻՆ.—Մաքսային սակացոյցի յանձնաժողովը աւարտեց ծրագրին երկրորդ ընթերցումը եւ ձեռք առաւ սակացոյցին օրինագիծին վիճաբանութիւնը։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՈՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 30 սեպտ.—Տիկին Զոլայի վիճակը բարւոքեցաւ. երբ ամուսնոյն մահը իմացաւ, մարելիք ունեցաւ, որուն յաջորդեց բուռն տաղնապ մը։

—Ոստիկանութեան հրամանով գիշերնուքիւն կատարուեցաւ. նաեւ քննուեցան Տիկին Զոլայի ու շունին արիւնները։ Հաստատուեցաւ թէ ամէնքն ալ թունաւորուած են քլորիֆիէրէն եւնած ածխային թթուէ։

—Էմիլ Զոլայի մարմինը զմռսուեցաւ։ Յուղարկաւորութիւնը որ ուրբաթ պիտի կատարուի, զուտ քաղաքային պիտի ըլլայ։

—Պ. Լուսէ վերջնական կերպով Բարիզ դարձաւ։ Վաղը Էլիզէի մէջ պիտի նախագահէ նախարարաց կարեւոր Խորհուրդի մը։ Խորհրդարանին վերաբացման թուականը պիտի որոշուի որ հաւանօրէն հոկտ. 14ին տեղի պիտի ունենայ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Պ. Մարքոնս Սամուէլ Լոնտոնի Լորտ-Բազարապետ ընտրուեցաւ։

—Լորտ Ռիչնէր քանի մը օրէն Բարիզ պիտի ուղեւորուի։ Դէպ ի Հնդկաստան ճամբայ պիտի ելլէ հոկտ. 14ին։ Ձեռք առնելու տեղւոյն բանակին ընդհանուր հրամանատարութիւնը։

—Ռիօ-Թինթոյի չահաբաժինը որ հինգշաբթի պիտի որոշուի, 25 չիլին պիտի ըլլայ։

ՄԷՔՍԻԿՈ.— Մէքսիքայի նախագահ Պ. Տիազ Երեսփ. Ժողովէն արտօնութիւն ուզեց, նոյեմբերին Եւրոպա ուղեւորելու համար։

ԲԱՐԻԶ. — Դատական նախարար Պ. Վալլէ գնաց Զոլայի բնակարանը եւ այցեւորմամբ ձգեց՝ Տիկին Զոլայի տրուելու համար։

—Վաղը Էլիզէի մէջ գումարուելիք նախարարաց Խորհուրդին մէջ երմական նախարար Պ. Ռուվիէ պիտի ներկայացնէ իր ծրագիրները՝ եւմտացոյցը հաւասարակշռելու համար։

ՕՍՄ. ԾԽԱԽՈՏԻ ԲԼԻԺԻՆ

ԱԶԴ.— Օսմ. Մխախոտի Բլիժիի բաժնետէրերը կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ սովորական Ընդհանուր Ժողովին, որ տեղի պիտի ունենայ չորեքշաբթի օրը, հոկտեմբեր 9/22ին, կէս օրէն ետքը ժամը 1½ին (Ը. Ե.), Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոցի Բէժիի կեդրոնատեղիին մէջ։

Օրակարգ.— Ա. Պիտի կարդացուի Վարչական Խորհուրդին տեղեկագիրը։ Բ. 1901-1902 տարեշրջանին հաշիւները եւ հաշուեկշիռը Ժողովին հաստատութեան պիտի ներկայացուին։ Գ. Պիտի լսուին չահաբաժիններու եւ պահեստի գումարին մասին Վարչական Ժողովին առաջարկները։ Դ. Վարիչներ պիտի անուանուին։

Ընդհանուր Ժողովին ներկայ գըտնուելու համար, առնուազն 30 բաժնեթուղթ ունեցող բաժնետէրերը պարտին մինչեւ 11 հոկտ. 1902 (սեպտ. 28 Հ. Տ.) չաբաթ օրը իրենց բաժնեթուղթերը տանիլ յանձնել հետեւեալ տեղերը.— Կ. Պոլսոյ մէջ Բէժիի կեդրոնատեղին, Պերլինի մէջ՝ դրամատէր Պ. Ս. Պըլայմրատէր (Պեհրենսթրաս), Լոնտոնի մէջ՝ Օսմ. Պանքային մասնաճիւղը՝ Թրոկմարդէն փողոց, թիւ 26, Բարիզի մէջ՝ Օսմ. Պանքային մասնաճիւղը՝ Մէյէրպէր փողոց, թիւ 7 եւ Վիէննայի մէջ՝ Գրէյտի Անդթալա (Սօսիէթէ Ի. եւ Ռ. Բրիվ. Օթրիշէն աը Գրէյտի Բուռ Լը Քոմէրս է լ'Էնտուսթրի)։

Իւրաքանչիւր բաժնետէրի պիտի տրուի ստացագիր մը, որով կարենայ մասնակցիլ Ընդհանուր Ժողովին։ Խորհրդակցութիւնները տեղի պիտի ունենան ներկայ անդամներուն մեծամասնութեամբ։ Անդամներուն իւրաքանչիւրը այնքան ձայն ունի որքան անդամ որ 30 բաժնեթուղթ ունի։ Սակայն իր իսկ անուան համար 10 ձայնէն աւելի չի կրնար ունենալ, ոչ ալ 20 ձայնէ աւելի՝ իր, ինչպէս նաեւ ուրիշ ո եւ է բաժնետէրի մը կողմէ։

Ցանձնարարեցի իմ հիւանդներուս որ էֆիւէնցային հիմնադրութիւնը եղող սատիկ հարբուխին եւ նմանօրինակ ուրիշ հիւանդութեանց համար գործածեն սաք կաթի խառնուած Բրանտորֆի հանքային ջուր, եւ լաւագոյն արդիւնքը ձեռք բերի։

ՏՈՔԹ. ՍԹԷՓՈՒԼԻՍ

ՍԱԿԱՐԱՆ

—o—

Սակարանի 15 օրուան հաշուեյարդարումը կատարուելով քոնսոլիտէի 30.35 փարա եւ երկաթուղիի 118 ֆր. դին որոշեցին։ Վերջնական rեքօռ. 1000 քոնսոլիտէի 97 ½ ղրուշ եւ երկաթուղիի հատին 47 ½ սանդիմ որոշուեցաւ։

—Վաղը Հրէից տարեգլխոյ առթիւ Սակարանը գոց պիտի մնայ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 17 Սեպտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	30	36 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	31	02
Ամէնէն վար գին	»	30	35 ½
Բումէլիի երկաթուղի գոց	ֆր.	117	50
Ամէնէն բարձր գին	»	118	37

ՕՍՄ. ՀԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏ

ԸՆՏԻՐ ԿԻՐ ԵՒ ՇԱՂԱԽ

ՇՈՊԵՆԱՐԺ ԴՈՒՆԱՐԱՆ, ՍՊԵՆԻԱ
Ա. Ֆ. ԴԷՕՍԴԷԼՈՒ, Գ. ԼԻՆԱՐԵՍ
ԵՒ ԸՆԿ.

Այս կիրը, որուն սպառումը մեծապէս աւելցած է վերջին երկու տարիներուն մէջ, չատ կարեւոր բաւականութիւն մը կրած է շնորհիւ ճարտարագէտ Գ. Վ. Լինարեսի, որ գլխաւոր երկար հետազօտութիւններէ յետոյ, յաջողած է գտնել դեղագործական իսորոլիք կիր մը։ Լաւագոյն արդիւնքներ տուած է այս կիրը, ծու�եւ անուշ ջուրին տակ։ Օտար առաջնակարգ իսորոլիք կիրերէն աւելի սղէկ է անվիճելի կերպով։ 200 օսմ. ոսկիի պարգեւ մը պիտի տրուի անոր, որ ապացուցանէ թէ այս կիրը իսորոլիք չէ գերազանցապէս։ Երեք պայմաններ կը միացնէ իր մէջ.— Խնայողութիւն, առողջարար հանգամանք, հաստատունութիւն։

Կեդրոնական մթերանոց, Կալաթա, Բալաֆաթ–Եէրի, թիւ 63, առաղձավաճառ Պ. Բէօսէօղլու. Խարամամպոսի մեծ մթերանոց։ Մասնաճիւղերն են Պոլիս, Բէրէսթէֆիլէր, թիւ 394, Գատգիւղ քարափին վրայ, Եանի Միքայիլի քով, Սամսոն՝ Անտոնօղլու Եղբարք։ 24--104

ԼԱ ՆԻՒ–ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հուս փոխադարձ հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գոյքը՝ Ֆր. 1,506,000,000

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնները՝ Ֆ. 34,000,000.

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որոնց կը պատկանի բուլորը շահեր։ 1901ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ Ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ տիեզերական բոլոր միջոցներ հիմա ուրիշ որ և է ընկերութիւնէ կը յանձնուած բոլիսներէն աւելի ստկայմամբ և շահաւոր պայմանագրութիւններ, յանձնուած օրէն։ կանոնաւոր անվիճելի է ըլլայ զարգացման, ճամբորդութեան, մահուան տեսակներուն և պատճառին անձնասանութեան և մի չեւ իսկ պատերազմի տարեն։ Տիեզերական բոլիսը կ'երաշխաւորի փոխատուութիւններ 3 տարի ապահովագիրն վճարելէ յետոյ, առանց յետագայ ապահովագիրն հաշուի առնելու։ այս փոխատուութեանց գումարները զանազան նշանակեալ են բոլիսին մէջ։ 30 օր գայմանաժամ իւրաքանչիւր վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցուցեալ մինչեւ 5 տարի վերստին շարունակելու առանձնաշնորհումը յետաձգեալ ապահովագիրները 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով։ Մէկ տարեվճար ընելէ յետոյ իրաւունք կը ունայ չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակեալ ժամանակամիջոցի մը համար։ Ինքնէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հասուցուի ամբողջութեամբ առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագիրները։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայմանն ալ ունի որ աշխարհի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասն նուիրեանց համար դիմել։

Տէօֆէնդիքիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԴՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քէնիզ Պաստուրկ
Ա. ԶՈՒՀԱՆԵԱՆ

Պոլիս, Հուիթալ խան
Վայվոտա փողոց, Վէթալիս խան
Ղալաթիա

ՈՍԿԵՐԻՉ ԳՈՒԻԱԹՕՖԼ
ՍԵՂԱՆԻ ՍՊԱՍՆԵՐ

ԴՈՐՍԻ ԲԱՆ ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
56, Ռիւ տը Պոնտի
Ապրանքներու ցանկին առաքումը ձ. ի

ՊԱՀԱՆՋԵԼ ԴՈՐՍԱՆԱՆԻՆ ՄԱՐՏԱՆ
Եւ Դաւխոֆլ անունը ապրողի գրիւով

Կրկին ապծաթ-զօնում բոլոր առաջկան ու
Ապրանքներու ցանկին առաքումը ձրի

Կը վաճառուի Կ. ՊՈԼԻՍ, գլխաւոր վաճառատանց մէջ, ԻԶՄԻՐ՝ Ս Ժօրժիատէս, 47, Ռիւ Ֆրանսէ, ՍԷԼԱՆԻԿ՝ Բէր Լամ վաճառատան, ՊԷՐՈՒԹ՝ Մելրի և Մանասէ

ԱՆՔՌԸ
Հիմնեալ 1858ին

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒԱԾ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆԸ ԵՒ ԱՄԷՆԷՆ ՏԱՐԱԾԵԱԼԸ

Երաշխաւորութեան գումար Ֆր. 168,000,000 | Վճարեալ գումարներ Ֆր. 277,000,000

Թուրքիոյ եւ Յունաստանի համար ընդհանուր գործակալ
ՍԻԿՖՐԻՏ ԱՏԼԷՐ

Սքամպոյ Ապուս էֆէնտի խան

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՑՍ· ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՏԹԱՏԹԻՉ
THE SINGER MANUFACTURING Cie

Սինկէրի կանոնաւոր մեքենաները զուտ տեղ պարզապէս առկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր քեռանիքները, գերմանկերէն ու կոչէ-կարգերը լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը շարդ 1001 ուրիշ պատասխանատու վերակացու և ղեկավարներ ունի։ Մ. Նահանգներ գոր գաւառաց մասնաճիւղերը մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին ՅԱՐԿ ՇԱԼԱԿ ճարտարով։ Գալաթիա Սուլթան գիմաց։

ՀԱՎԱՔԱ Սինկէր Խան Քիւրէ Խան. Թուրքիոյ գլխաւոր գրասենեակ գիմաց

ՍԷԱՄԱՕԼ Սուլթան Համամ Քիւ 3 Սուլթան Գալաթա Թ. Թուրքիոյ Սքամպոյ գիմաց Թիւ 18։

ՍԻԿԻՏՐ Զ. ... Պ...

ԳԱՐԱՃԻՒԷՐ ՍԱՆՃԵԼԱՐԸ

ԼԵԱՐԴԻ ԽԻԹԵՐ

Անոնք որ դժբախտութիւն ունեցած են լեարդի խիթերու (գարամիկէր սան հրլարը) ենթակայ ելլելու գիտեն որ և ոչ մէկ յաջ, ո՛չ մէկ խոստուած այս խիթերուն չափ սաստկութեամբ կը նեղէ մարդը։ Հիւանդը ցաւերուն սաստկութենէն ո՛չ կրնայ նստիլ, ո՛չ ալ անկողնի մէջ հանգիստ ընել։ Շարունակ վերմակը կը ճանկռտէ տաք պաղ քրտիք կը թափի ու կը հեծէ։

Ուրախ փեմամբ կը ծանուցանենք որ այս սոսկալի հիւանդութիւնը հիմա կը բժշկուի օրական երեքէն վեց դեղահատ առնելով։ Ցաւոնցի առաջ ակայ բժշկեցէք։ Տօքթ. Տիկսի պատրաստած դեղահատները, այսինքն pilules hepatiques du docteur Dugas այդ դարեւոր տմէնէն ազդեցիկ դարմանն են այս լեարդի հիւանդութեան զոր կը բռնի հին պէս և ապահովապէս կարճ ժամանակի մէջ։ Ցաւերուն սաստկացած ատեն օրական վեց խիթ թեթեւցած ատեն օրական երեք չբս դեղահատ բաւական են հիմնապէս բուժելու լեարդի ամէն տեսակ հիւանդութիւն ու խիթ, մաղձոտութիւն (սաֆրա) և գեղնութիւն (սարըգ) և մաղձի ու լեարդի ուրիշ հիւանդութիւններ, ասիկա ապացուցուած է հազարաւոր փորձերով։

Կը ծախուի Կ. Պոլիս Պաղչէ գրասենեակ դեղաբանի դեղարանը։ Սուլթան Համամ Մէջիդիէ Լիւսս և Պոնտեցիանոս դեղատներ։ Գալաթա՝ Ս. Ֆրա Մուսթաֆա փողոց։ 255

ՕՐԱԳԻՏԷՍ Ց. ԱՐԱՊԵԱՆ
Մանսոր ատամնաբոյժ Բարիզի
ԻՆՔԱՐ ՍՐ ԲԵՐԱ ԹԻՒ 1

Ամէն որ կիրակի ժամը 4էն 10 ի Ֆ. Ֆ. Ֆ. և Ուրբ կէս օրէն ետքը Ֆիրքէի գեղատան Նուրբան Խանի օրերը ժամադրութեամբ։

Ադքատաց Ձրի 490

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՊԵՆԱՒԱՑԻՆ
Որ ամիսը երկու անգամ կը կանգնի
Լիվերբուլի եւ Արեւելեայ միջեւ

Անունանք	Թոնոս	Անունանք	Թոնոս
Ալպանիա	18900	Միլվանիա	5598
Սարտինիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Լամբանիա	12950	Բավիա	2943
Սուլթանիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Միրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Ալէրվիա	7392	Ալէբբօ	2181
Ուրանի	7209	Շէրպուրկ	1614

Շերպուրկ չոգենաւը, նաւապետ Քէր պինէ. ընդհանուր վաճառքով Լիվերբուլ հոս հասաւ։

Դիմել առ ՃՈՒԼԻ և ՍԻՆԿԷՐ
Joly et Seagor
Մէյմանէլի խան, թիւ 6. 7 8 Ղալաթա. Քրա Մուսթաֆա փողոց։ 255

ՄԱԹԻՔՕ ՏԷ ԿՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
ԴԵՂԱՏՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ
MATICO de GRIMAULT & Cie

ՄԱԹԻՔՕՅԻ ՆԵՐԱԿՈՒՄ

Մի միայն Բերուի Մաթիքօի տերիւով պատրաստուած այս ներակում մէկ քանի տարուան մէջ տիեզերական հանրաւ ստացած է։ Կը գտնուի քիչ ժամանակի մէջ ամէնէն յատուկ միզատարները։

ՔԱՐԱՏԻՒԼ ՄԱԹԻՔՕ

Անհոտաստիլի արդիւնք սերմնահատուելեան դարմանման համար, առանց երբէք յոգնեցնելու ստամոքսն, ինչպէս կ'ընեն բուսական իսէի քարտիւներու կը գործածուին նաեւ հինցած հիւանդութիւններու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, և գլխաւոր դեղարանաց մէջ։ A.

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ
ՇՈՊԵՆԱՐԺ ԴՈՐԾԱՏՈՒՆ
ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ին
Կ. ՊՈԼԻՍ
Թանտարթ

ՎԵՑԱՐԱՆԻՇ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ ու Եւրոպայի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամէնանուրբ հոտեղէններ ինչպէս նաեւ Թուալէթի հոտաւէտ և յուսքի պարզ օճառներ։

Տեսակի ազնուութեան մասին Եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանքներ դէմ մոգելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու գերազանց ժանութիւնը փափաքողներուն քննելուկը ձ.է կը զրկուի։

Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օքոստի Պաք և է Ինֆենա Որդիք վաճառատունները, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի ստրեւ, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցակ դրուելիք մը՝ ազատ եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ԲԱՐԻԶ.—	Պ. Պ. Լաքարէթ Որդի եւ Ընկ. 28.—Ռիւ Շաթօտէօն։
ՊՈՍՏՈՆ.—	Պ. Պ. Ապբար եւ Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—	Պ. Մ. Գալֆեան.
ԳԱՀԻՐԷ.—	Պ. Հ. Ռոզանվալ.
ՌՈՒՍՉՈՒԿ.—	Պ. Պ. Կ. Ինֆիֆեան Որդիք.
ՎԱՐՆԱ.—	Պ. Կէրոն Արտիթի
ԶՄԻՒՐՆԻԱ.—	Պ. Հայնրիխ Վանտրնկ.
ՍԵԼԱՆԻԿ.—	Պ. Տիմօ Էֆրանտէզ.
ԻՒԳԻՖԻԿ.—	Պ. Մ. Քափուանօ.
ՊԷՏՐՈՒԹ.—	Պ. Ֆրանքլ Շիֆֆիներ.
ՍԱՄՍՈՒՆ.—	Պ. Պ. Պետրոսեան Եղբարք.
ՏՐԱԲԶՈՆ.—	Պ. Դրիս Կ. Ինֆիֆեան.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ.—	Պ. Պ. Վ. եւ Ս. Մեծատուրեան
ԻԶՄԻՏ.—	Պ. Յակոբ Մոմճեան.
ՌՈՏՈՒԹԱ —	Պ. Յակոբ Բոսվարտալ.

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ 1892 Թուականը
(20 սէֆիէ 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի. արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Քաթաքէյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Գանքայի մասնաճիւղը եէնի ճամի հաւուզը փողոց Օսմ. Նամակատան դէմը։

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Գ. Ի. Զաւօխ
Մարքուճճիլար, Զարշըլը խան, թիւ 21

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԵՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՊԵՆԱՒԱՐ
Ընդարձակ Հրլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսեսայի

Անունանք	Թոնոս	Անունանք	Թոնոս	Անունանք	Թոնոս	Անունանք	Թոնոս	Անունանք	Թոնոս
Ալպանոս	1089	Գօմ	1497	Կոզ	1011	Մալմօ	724	Բոգարիս	186
Ալէքթ	3607	Գոնկո	2906	Կրօտոնս	1695	Մարէնկո	2273	Սարֆօ	1113
Ամեդիս	1541	Գրոսս	895	Լիրս	775	Մարդէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիսոզս	2377	Ցիտոս	4311	Լիտալկս	1381	Միքատս	3557	Միլվիս	1193
Գասանս	1822	Տամինս	937	Լինատ.	3720	Միլս	1057	Նրէրս	1900
Գօրատինս	1264	Տուրս	2383	Լոբարդիս	3600	Մոնդէպէլլս	1735	Թասսս	1328
Գրավս	1076	Տրարս	1713	Հումպէր	593	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւնս	841	Տինամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Թօրիս	3827
Գրֆֆալս	4431	Էարս	2464	Իտանս	5540	Օֆիս	4100	Թօլէտս	1470
Դէյրս	1671	Էլտորատս	1520	Ֆիւնս	1080	Ոնեարիս	4036	Թորքիտս	487
Դալիքաս	1337	Էրգազս	1841	Ֆլէսս	1053	Ուլանտս	1535	Ուրպինս	2429
Դաւէս	1244	Ֆիտս	954	Ֆրլէրինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Գազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Ֆրանս	1700	Բոլս	510	Վլոս	1289
Ջիրաքս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բիսլթս	2229	Վոլթուրնս	2396
Միսէրս	1831	Ֆրանչիսքս	4532	Լէբանոս	2272	Բինալտս	1663	Եէտս	1850
Գրիս	2697	Կալիլէս	3060	Լիվորնս	1643	Բոլլս	1613	Զէրս	1200
Գօլօրատս	4235	Կիրանս	1243	Լորէնցս	3191	Բոսէս	1789		

Տայսօ չոգենաւը նաւապետ Բիքբրի, ընդհանուր վաճառքով Հրլէն հոս հասաւ։

Քօնկո չոգենաւը, նաւապետ Բիքբրի, ընդհանուր վաճառք վ Հրլէն պիտի մեկնի ամսոյս վերջը ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակատ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՆԻՐՋՕՏ
Թ. 23—24 Քէնէֆէ Մէլէք խան Ղալաթիա 377

COMP RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՊԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական Ծրագրեկութիւններ

Գ. 17/30 Օգէստ Ժամը 4ին յետ միջօրէի
Դ. 18/1 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ, հաղորդակցութիւն Աղեքսանդրիայէն Բոր-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ, Թարապուլուս-Շամ.
Դ. 18/1 Գուրիպազ, Վանանա, Օտեսսա ժամը 3ին յետո միջօրէի.
Հ. 19/2 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Վարնա ժամը 8ին միջօրէէն առաջ։
Հ. 19/2 Սեվաստաբոլ ժամը 9ին միջօրէէն առաջ։
Ուր. 20/3 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Հր. 21/4 Տարտանել, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս Թարապուլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջոր ի։

ՇՈՊԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԵԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍԱՄՍՈՒՆԱՅ ՇՈՒՇԵՆԱՒՈՐ

Հոլ. 2ին Գառատանի Պաքրէ էֆ.
» 6ի Սիրէասի Ա. Ս. Եղեսքլ։
» 7ին Պիրինի Մարսիլ յն.
» 1ին Ֆլանտր, Ամվերսէ՝
» 1ին Ֆլանտր, Ամվերսէ՝

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Հոկտ. 2ին Գառատանի ուղ. Մարսիլիա։
» 7ին Սիրէասի ուղ. Մարսիլիա։
» 8ին Պիրինի Ս մանն Տարանդան, Պարտ և Նանտ օսիսք։

Տեսնեք ուղղակի Բարիզի համար։

Առաջին կարգ 245 Ֆրանք. Բիւրդի 175 Ֆրանք Տեղեկութեանց համար դիմել Գրասենեակն Թ. Հանէ Ցիրարքին վրայ։ 516 Թ. ԲԼԳՈՒԼ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈՊԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերբուլի եւ Արեւելեայ միջեւ ընդ.

Անունանք	Թոնոս	Անունանք	Թոնոս
Վիքտորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Առմենիան	10500	Եմիրիշիրն	3500
Բէսորիան	10500	Արրժ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Այմէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլօսիան	8000	Աթէնիան	2500
Ջորջիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գասդոնիան	8000	Ալդաշիրն	2500
Ֆիրինինան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3000	Սինեռ	900
Վալենիան	3700	Օքորդ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Ֆասպիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքի այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը որկիր շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԷՅԼԱՆԴԷՆ
Ղալաթիա, քաղաքին վրայ մաքսատան հին տեղը
600

ՄՈՍ
ՇՈՊԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերբուլի Պորտոյի Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող օգտենաւ։

Անունանք	Թոնոս	Անունանք	Թոնոս
Բամսէգ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրոթիս	2400
Թէլպրը	3000	Օսպարիս	2250
Քեանորուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Մէրինս	2000
Օսմանի	3000	Կասբրնի	1500
Մարիոթիս	2500	Գիւլէտ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕՒԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՕՐՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 31. Ճէյմս Սդրիթ Լիվերբուլ։

Արտադրեր ՋԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ (6)

ՈՒՂՂԱԿԻ ՄԵԹՈԴԸ
ԿԵՆԴԱՆԻ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՒ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԵՋ
(ԸՍՏ ԹՕՂ ԹԱԴԴԻ)

Նոյնպէս ալ մեր աշակերտներն աւելի դիւրաւ կը յաջողին հասկնալ քան թէ կրկնել, եւ իրօք կա՞ն ինչ ինչ խօսքեր (այնպիսի՛ խօսքեր զորս ուսուցիչն ամիսի կ'ունենայ չարունակ յեղեղելու), զորս անոնց հասկցնելով կրնանք բաւականանալ պահ մը։ Բայց դալով դասաւանդութեան բուն առարկան կազմող նիւթին, պարտինք զգուշանալ ժամանակաւորենէ որ ակներեւ է՝ եթէ աշակերտն օր մը սովրի հասկնալու համար, յետոյ ապագային մէջ պիտի պարտաւորի նորէն սովրիլ՝ նմանելու համար։ Ուրեմն պարտինք խուսանել, ամիսիսել աչխատանքը. երբ տղան բան մը կը հասկնայ, անմիջապէս պարտինք ջանալ այդ բանին նմանել տալու գինքը։

28. Միայն, նմանելու կերպերը մեծապէս կը տարբերին իրարմէ։ Կրնայ մէկը նմանիլ մեքենայօրէն, պատուէրին համաձայն կրկնել ուսուցչին խօսքերը։ Ուսուցիչն ըսած է. the book is on the table, բացատրած է թէ այս խօսքն ի՞նչ կը նշանակէ. հիմա կ'ըսէ աշակերտներուն որ կրկնեն. իւրաքանչիւրը կը կրկնէ իր կարգին, սխալները կ'ուղղուին, ու երբ անոնքը կարենան սահուն կերպով արտասանել նախադասութիւնը, ամենայն ինչ կատարեալ կը համարուի։ Թուրքակի աչխատութիւն մըն է աս, որ բնաւ հաճոյք չի պատճառեր ո՛չ ուսուցչին ո՛չ ալ աշակերտներուն. նաեւ անօգուտ է, քանզի տղոց մտքին մէջ ամուր կապ մը չի կայ բառերուն իմաստին ու անոնց ձեւին միջեւ. անոնք կ'արտասանեն առանց նշանակութեան վրայ խորհելու, եւ հետեւաբար կը մոռնան ընդհանուր։

Ընդհակառակը, կարելի է բանաւորապէս նմանող ըլլալ, այսինքն՝ լսուած բառերը կամ բացատրութիւնները գործածել ա՛յն պարագաներուն մէջ՝ ուր լսուած են անոնք։ Այսպէս կ'ընէ փոքրիկ մանուկը, որովհետեւ ընազդորէն ա՛յն ատեն միայն կը գործածէ իր գիտցած խօսքերը՝ երբոր անոնց պէտքն զգայ։ Ըստ որում կ'ուզենք որ մեր աշակերտներն անմիջապէս գործածեն զայնս, պարտինք արուեստակօրէն հնարել զայնս գործածելու պէտքը։

29. Այս նպատակին կարելի է դիւրաւ հասնիլ կարճառօտ տրամախսութիւններու միջոցաւ, որոնց մէջ հարցումներն ու հրամանը մեծ դեր կը կատարեն։ Այսպէս, աշակերտներուն կ'ըսեմ. My name is Paul. կ'ապահովեմ թէ հասկցան, յետոյ կ'ըսեմ. «Հիմա, ձե՛ր անունները պիտի հարցնեմ, What's your name, My boy.?» բնականաբար (եթէ կը հասկնայ) պիտի պատասխանէ. My name is John. մենք նոյն հարցումը կ'ուղղեմ ուրիշներու։ Յետոյ կ'ըսեմ մեկուն. Ask me my name, կամ Ask that boy his name, ու բնականաբար ամէն մէկը կ'ըսէ իր կարգին. What's your name.?—Եւ կամ ոտքի կ'ելնեմ՝ ըսելով. I get up. յետոյ կ'ըսեմ տղու մը. John, get up, ու անոր ըսել կու տամ. I get up. այնուհետեւ կ'ըսեմ ուրիշի մը. John gets up, ու երբ անոնցմէ ուրիշ մէկը ոտքի հանել տամ, կը հարցնեմ. What does Harry do.? ու կը պատասխանուի ինծի. Harry gets up. յետոյ որու կ'ըսեմ. Tell Edward to get up; Ask John he does; Ask Harry what Peter does, եւ այլն, հարցումներ կամ հրամաններ, որոնց ամէնքն ալ բնականաբար կը պահանջեն այնպիսի պատասխանմներ՝ զորս աշակերտներն ի վիճակի են տալու, եւ որոնք հետեւաբար կ'առթեն բանաւոր վերարտադրում մը։

30. Ինծի պիտի ըսուի թէ անիմաց են այս տրամախսութիւնները։ Զեմ ժխտեր զայս, եւ սակայն ատոնք իմացական են գէթ thèmes [d'application] նախադասութիւններուն չափ։ Այդ տրամախսութիւններն երեւութապէս կը պատշաճին նորաս աշակերտին ծանօթութեան աստիճանին։ Ամէն պարագայի մէջ՝ կը բաւեն հետաքրքրութիւնն արթնցնելու եւ արծարծելու, ինչպէս ասիթի ունեցած եմ յաճախ այս մասին հաւասար ապացոյցներ ստանալու։ Բանի մը տարի առաջ, Անգլերէնի փոքրիկ դասընթացք մը կազմակերպած էի իմ հինգ մատաղատի քեռորդիներուս ու քրոջս աղջիկներուն համար։ Առաջին դասը դարձաւ get up-ի գործածումին շուրջը։ Պէտք էր տեսնել տղաքը, որոնք, դասէն վերջը, զուարթագին դէմքով կը վազէին իրենց ծնողքին մօտ, ու անոնց կ'ըսէին. «L' oncle Paul nous dit «get up», pour nous faire lever; et nous, nous répondons: «I get up».—Քիչ մը ժամանակ յետոյ, Բրիտանիայի մէջ գտնուելով, Օր. Թօմթրուի եւ Լիսարքի, աղջիկներու վարժարանի մը տեսչուհիներ, Ինամ խնդրեցին Անգլիերէնի ու Ֆրանսերէնի դասաւանդութեան նախաքայլերն առնել տալ կրթական այդ հաստատութեան մէջ։ Սմոզլ երեք շաբաթ ուղղութիւն տուի այդ ուսուցումին, ու երբ պարտաւորեցայ մեկնիլ, դեռատի աշակերտներս ինծի ըսին անկեղծ մտրմաքի շեշտով մը. Get var frygteligt morsomt; (Վերջին ատտիճան զաւսալի էր)։

Զաւսցնել մանուկները, իրենց աչխատութեան հետաքրքրել զայնս, բա՛ն մըն է (C'est quelque chose) վերջապէս. այս խօսքէն թո՛ղ չգային անոնք՝ որոնց համար լրջութիւնը համանիշ է ձանձրութեան (Sérieuse est synonyme d'ennuyeuse). բայց աւելի կարեւորն ա՛յն է թէ այս տրամախսութիւններուն օգնութիւնով՝ զայնս կը վարժեցնենք իրականութեան դգացումով մը գործածել օտար լեզուին բացատրութիւնները, անդգալապէս դիրենք կը նախապատրաստենք osur լեզուով խորհելու։

31. Հաճոյքը լաւ է. կրկնելը՝ այսինքն՝ վերարտադրելը լաւագոյն է. բայց այս ալ չի բաւեր։ Պէտք է որ ուսուցուածն աշակերտին սեպհականութիւնը դառնայ հնարարապես. աշակերտը միտը պահի զայն, սովորի անոր, եւ կարենայ անոնց գործածել զայն։

Ինչ որ կենդանի մեթոտով մը սովրուած է՝ ինչպէս ըսինք վերեւ, չա՛տ աւելի լաւ միտք կը պահուի՝ քան ինչ որ պարզապէս զոց սերտուած է. փորձական իրողութիւն մըն է սա՝ զոր հաստատած եմ յաճախ։ Բայց վերջապէս պէտք չէ չափազանց վստահիլ մանկական յիշողութեան։ Որպէս զի աշակերտը տեւականօրէն միտքը պահէ, մէկ հնարք միայն կայ, որ է կրկնումը։ Ո՛չ թէ միշտ նոյն նախադասութիւններուն մեքենական կրկնումը, այլ նոյն բառերուն եւ նոյն դարձուածներուն գործածումը՝ անհունապէս այլազան եղող բաղկացութիւններու (combinaisons) մէջ։ Պէտք է որ տղան վարժուի ըսելու, եւ դիւրաւ, առանց ամենափոքր վարանումի ըսելու, ամէն ինչ որ կրնայ ըսուիլ իր տրամադրած լեզուաբանական պաշարով, պէտք է որ, ըստ Սուիթի, կատարելապէս տիրացած ըլլայ սահմանափակ թուով յատկանութիւններու (a perfect command of a limited number of idioms).

32. Սահմանափակ ուսուցումը, իրօք էական պայմանն է կրկնումին։ Մարդ չատ չի կրնար չափազանց խատապանիլ ըլլալ այն մասին։ Մէն մի դասի մէջ երկու կամ երեք նոր բառ անշուշտ բաւական է սկզբնաւորութիւններու միջոցին։ Միայն, պէտք է որ այս բառերը ընտրուած ըլլան ամէնէն աւելի օգտակարներուն, ամէնէն աւելի անհրաժեշտներուն չարքին մէջէն